

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ในครั้งนี้ได้
ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อการศึกษาเป็นกรอบและแนวทางการ
ดำเนินการวิจัย พบว่ามีสาระสำคัญและนำเสนอจำแนกตามสาระสำคัญดังต่อไปนี้

- ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- ความหมายของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- ความสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ในที่นี้ผู้วิจัยขอนำเสนอในประเด็น ความหมายของการวิจัย ซึ่งได้จากการศึกษา
ความหมายของการวิจัยจากนักวิชาการ หน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ให้ความหมายของการวิจัย
ไว้หลายทัศนะด้วยกัน ได้แก่

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539 : 765) ได้
กำหนดความหมายของการวิจัยว่า หมายถึง การสะสม การรวบรวม การค้นคว้าเพื่อหาข้อมูลอย่าง
ถี่ถ้วนตามหลักวิชา

พิชิต ฤทธิ์รัฐ (2544 : 16) กล่าวว่า การวิจัยมาจากคำภาษาอังกฤษว่า research แปลว่า
careful study or investigation คือ เป็นการศึกษาอย่างรอบคอบหรือเป็นการสืบค้นหาความรู้
ความจริงในประเด็นต่าง ๆ และความหมายของการวิจัยมี 4 ระดับ คือ 1) การค้นหาความจริง
2) ค้นหาสิ่งที่ดี สิ่งที่ต้องการ สิ่งที่เป็นประโยชน์ 3) ค้นหาทางที่จะทำให้ดี และ 4) หาวิธีที่จะทำ
ให้สำเร็จ คือวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นการแสวงหาอย่างเป็นแบบแผนที่กระทำซ้ำแล้วซ้ำอีก
เพื่อให้แน่ใจจนได้ความรู้ ที่เป็นนัยโดยทั่วไป

เกษม สาหร่ายทิพย์ (2543 : 3) กล่าวว่า การวิจัย หมายถึง กระบวนการในการศึกษาหา
ความรู้ความจริงอย่างเป็นระบบ มีความสมเหตุสมผล มีความรอบคอบด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้โดย
สามารถตรวจสอบความรู้ความจริงที่ค้นพบได้

คำหามาณ คนไล (2543 : 105) กล่าวว่า การวิจัย คือ การค้นหาความรู้หรือความจริงโดยวิธีหนึ่งวิธีใดหรือหลายวิธี ความยากง่ายขึ้นอยู่กับหัวข้อ และ จุดมุ่งหมายของการวิจัย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2539 : 35) ได้ให้ความหมายของการวิจัย ไว้ว่า คือ การค้นคว้าโดยการทดลอง สำรวจหรือการศึกษาตามหลักวิชาการเพื่อให้ได้ข้อมูล ความรู้ รวมทั้งการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และ กระบวนการต่าง ๆ อันจะสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ทาง เศรษฐกิจ สังคม วิชาการหรือเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ต่อไป

สำนักงานนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2544 : 2) ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ การวิจัย หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้เพื่อตอบคำถามหรือแก้ปัญหาที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ และมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนจึงเป็นการวิจัยเพื่อการพัฒนาหรือแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เชื่อถือได้ และสอดคล้องกับการทำงานตามปกติของครู

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การวิจัย หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ โดยการสะสมความรู้ รวบรวม ทดลอง แสวงหา ประดิษฐ์ สำรวจ สืบค้น ทดสอบ หรือการศึกษาตามหลักวิชาการ เพื่อค้นหาความจริงในสิ่งที่ยังไม่รู้ การขนขวายค้นหาสิ่งที่ดี สิ่งที่ต้องการ หาความรู้ใหม่ ๆ สิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างมีวิธีการหรือตอบคำถาม แก้ปัญหาด้วยวิธีการที่เป็นระบบ สมเหตุสมผล รอบคอบ ถี่ถ้วน มีวิจารณ์ญาณ มีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ แปลความหมาย ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีและเป็นวิธีที่จะทำให้อำนาจได้ คำตอบที่ถูกต้องเชิงประจักษ์ สามารถตรวจสอบ พิสูจน์ความจริงของผลที่เกิดขึ้น หรือค้นพบได้ในประเด็นต่าง ๆ ของการปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ หรือเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทางสังคม วิชาการของประเทศในด้านต่าง ๆ และมีการเผยแพร่ผลการศึกษาวิจัยให้ผู้สนใจอื่น ๆ ทราบด้วย

ความหมายของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า มีผู้กล่าวถึง การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อาทิเช่น

สำราญ กงชะวัน (2546 : 16) กล่าวว่าไว้ว่า การวิจัย และ พัฒนา หมายถึง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ คือ สิ่งของวัตถุ ความคิด และการกระทำโดยอาศัยกระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ ส่วนการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษามาจากคำว่า Educational research and development (R&D) เป็นวิธีการที่ใช้การพัฒนาและตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสมของผลงานทางการศึกษา และเป็นการพัฒนาการศึกษานบนพื้นฐานของการวิจัย (Research base educational development)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2539 : 3-13) ได้นำเสนอปาฐกถาของพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ในการประชุมวิชาการประจำปี 2538 ที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จัดขึ้นเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2538 ณ โรงแรมเซ็นทรัลพลาซ่า กรุงเทพมหานคร ในหัวข้อ “การศึกษากับการวิจัยเพื่ออนาคตของประเทศไทย” สรุปได้ว่า การวิจัยเป็นมีความหมายในวงวิชาการหรือเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของสังคมสมัยใหม่ มีความสำคัญมากตามหลักการของพระพุทธศาสนา วิจัยเป็นคำที่มีความหมายใช้แทนกันได้ของคำว่า ปัญญา เป็นลักษณะหนึ่งของการใช้ปัญญา การทำให้เกิดปัญญาหรือทำให้ปัญญาพัฒนาขึ้น ความอยากรู้ความจริงเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความสำเร็จในการวิจัย ช่วยให้การศึกษามุ่งจุดหมาย หมายถึงชีวิตที่ดี ชีวิตแห่งการศึกษามีจุดหมายเพื่อนำไปสู่ ปัญญา การศึกษาเรียนรู้ฝึกฝนจะทำให้เกิดความรู้ เข้าใจ มาพัฒนาพฤติกรรมและจิตใจให้ ทำได้ ทำเป็นและปฏิบัติต่อสิ่งที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องทุกอย่างได้ถูกต้องเกิดผลดี เมื่อนุญษ์พัฒนาสมบูรณ์แล้วจะดำเนินชีวิตด้วยปัญญาที่รู้เข้าใจโลกและชีวิตตามเป็นจริงและทำการด้วยความรู้ที่จะดำเนินการให้ตรงกับเหตุปัจจัย พระพุทธศาสนาที่เป็นหลักการสอนว่า “ชีวิตที่เป็นอยู่ด้วยปัญญา เป็นชีวิตประเสริฐ (ดีเลิศหรือสูงสุด)”

พิชัย ญาณศิริ (2545 : 31) กล่าวไว้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูอาจารย์ ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 30 คือ เป็นกระบวนการทำงานตามปกติ ถ้าสามารถทำงานเป็นระบบ เป็นขั้นตอน มีการวางแผน ลงมือทำงานตามแผน ตรวจสอบการทำงาน และสรุปผลแล้วก็จะเป็นการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom action research : CAR) การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน หมายถึง การทำงานเป็นระบบเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เพื่อให้ปัญหานั้นหมดไปหรือทำสิ่งที่ติดอยู่แล้วให้ดีขึ้น ๆ ขึ้นไป เป็นการวิจัยที่ไม่เน้นระเบียบแบบแผน (Information research) แต่เน้นการลงมือปฏิบัติเพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนในสถานการณ์จริง ทำอย่างรวดเร็วจนทันที

กรมวิชาการ (2543 : 3) ได้เสนอแนะการพัฒนาการเรียนรู้อยู่ด้วยการวิจัยจะเน้นไปที่การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) ที่มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ การนำผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนรู้อยู่ในทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อยู่มีความสัมพันธ์ส่งเสริมซึ่งกันและกันเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้การเรียนรู้อยู่มีประสิทธิภาพมากที่สุดและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรในที่สุด

คำหมาน กนโก (2543 : 105) กล่าวไว้ว่า การวิจัยเป็นการพัฒนางานและพัฒนาตนเองให้มีทักษะในการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ ครูมีอาชีพใช้กระบวนการเรียนการสอนเป็นหัวข้อในการวิจัยโดยตั้งจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนและพัฒนางาน

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545 : 75-76) กล่าวถึง การวิจัยกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นการทำงานเชิงระบบที่ครูแสดงความสามารถ และศักยภาพในการกระตุ้นนักเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากความอยากรู้ และหากลวิธีในการหาคำตอบแล้วสรุปอย่างมีเหตุผล นำเชื่อดีที่ผู้สอนปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาสื่อการสอน (นวัตกรรมการศึกษา) เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) เน้นการปฏิบัติเพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนในสถานการณ์จริงที่ปฏิบัติอย่างรวดเร็วทันทีโดยเป็นการวิจัยแบบร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในทุกวงจรของการทำงาน และเป็นการพัฒนาการเรียนบนพื้นฐานของการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียนโดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถของผู้เรียนและใช้เป็นวิธีการในตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของผลงานทางการศึกษาและปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผู้ปฏิบัติที่มีปัญหาร่วมกัน ตลอดจนนำผลที่เกิดจากการวิจัยไปใช้แก้ปัญหาในชั้นเรียนได้อย่างแท้จริงและนำไปปรับปรุงแก้ไขให้การเรียนรู้หรือสร้างคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ความสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (2542 : 15) ได้ให้ความสำคัญของการวิจัยไว้ดังนี้ การวิจัยเป็นเครื่องมือที่จะช่วยการปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี การนำกระบวนการวิจัย และผลการวิจัยมาใช้จะเกิดประโยชน์ในการปฏิรูปการเรียนรู้ กระบวนการวิจัยเป็นแนวทางที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสามารถนำไปปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 สรุปได้ว่า การวิจัยเป็นกระบวนการที่ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตามมาตรา 30 ที่ระบุให้ผู้สอนทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งผู้สอนนอกจากจะจัดการกระบวนการเรียนการสอนแล้ว ยังใช้การวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาและสิ่งที่ต้องการรู้คำตอบ พัฒนาสิ่งที่ต้องการพัฒนาหรือแก้ปัญหา และศึกษาพัฒนาในสิ่งที่ปัญหาหรือต้องการพัฒนาควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่อง

กรมวิชาการ (2543 : 3) ให้ความสำคัญของการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการวิจัยโดยจะเน้นไปที่การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) ที่มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ การนำผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนรู้ ในทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้มี

ความสัมพันธ์และส่งเสริมซึ่งกันและกันเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรในที่สุด

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2539 : 3-13) ได้เสนอแนะจุดสำคัญของการวิจัย คือ หาความจริง ค้นหาสิ่งที่ดี สิ่งที่ยิ่งประสงค์ สิ่งที่มีคุณค่าหรือประโยชน์และมีแรงจูงใจ ได้แก่ ความอยาก ความอยากรู้ความจริงเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความสำเร็จในการวิจัย ช่วยให้การศึกษารับรู้อุทิศหมายคือการมีชีวิตที่ดี

กองวิจัยทางการศึกษา (2545 ข : 9) ได้สรุปว่า การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการที่นำผลมาใช้ในการพัฒนา ที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้การวิจัยเพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ดำเนินการสร้างภูมิปัญญาและการเรียนรู้ได้

รุ่ง แก้วแดง (2547 : 3-4) กล่าวไว้ว่า การวิจัยมีเป้าหมายปลายทาง คือ การสร้างคุณภาพการศึกษา หรือการให้การศึกษของผู้เรียน

ชาร์ลส์และเมอร์ทเลอร์ (Charles and Mertler. 1998 : 23-24) กล่าวไว้ว่า นักการศึกษาคือนักวิจัย (Educators as researchers) งานวิจัยเป็นส่วนหนึ่งเกิดจากนักการศึกษา หัวข้อวิจัยจึงเกี่ยวข้องกับการศึกษาที่มั่นใจได้ว่าผลจากการวิจัยเป็นงานที่มีคุณภาพและมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ดังนั้นการศึกษาวิจัยจึงเกิดประโยชน์ต่อผู้วิจัย เกิดประโยชน์การศึกษารวมทั้งนักการศึกษาอื่นๆ นักเรียนที่ร่วมในการค้นคว้าเพื่อการศึกษาวิจัยซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สรุปได้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นมีความสำคัญเนื่องด้วยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการที่เป็นกระบวนการเดียวกันกับกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะช่วยการปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูปการเรียนรู้หรือเป็นกระบวนการทำงานผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสามารถนำไปปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี อีกทั้งการนำกระบวนการวิจัยและผลการวิจัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์และนำมาใช้ในการพัฒนาเพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ดำเนินการสร้างภูมิปัญญาและการเรียนรู้ได้ ตลอดจนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นั้นและพัฒนาหลักสูตรอย่างมีความสัมพันธ์และส่งเสริมซึ่งกันและกัน อันนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรในที่สุด

กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สำราญ คงระวัน (2546 : 16) กล่าวว่า กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือหรือวิธีการที่ใช้การพัฒนาและตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสมของผลงานทางการศึกษาเป็นการพัฒนาการเรียนบนพื้นฐานของการวิจัย (Research base educational development) เป็นกลยุทธ์หรือวิธีการที่สำคัญวิธีหนึ่งที่เหมาะใช้ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการศึกษาโดยเน้นหลักเหตุผลและตรรกวิทยา เป้าหมายหลัก คือ ใช้เป็นกระบวนการในการพิจารณาและตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา (Educational products)

รุ่ง แก้วแดง (2547 : 3-4) กล่าวถึงกระบวนการวิจัยสรุปได้ดังนี้ เป็นกระบวนการที่สร้างองค์ความรู้ใหม่อย่างเป็นระบบ เป็นวิทยาศาสตร์ และสามารถบูรณาการเป็นสหวิทยาการส่วนใหญ่ทำเป็นรูปแบบ Documentary research คือเป็นการทำวิจัยประเภทรายงานหน้าที่ของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยการวิจัยหรือการวิจัยเพื่อการเรียนรู้ มีวิธีการที่ง่ายเช่นการทำวิจัยหน้าเดียวทำจากการใช้กระบวนการวิจัยที่จะนำไปสู่ที่เรียกว่า Learner's center ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวิจัยระดับห้องเรียน เป็นงานวิจัยในชีวิตจริง เป็น Action research และการวิจัยในระดับโรงเรียนเป็นลักษณะของ Whole school approach เป็นไปเพื่อเป้าหมายปลายทางของการสร้างคุณภาพการศึกษา หรือการให้การศึกษาของผู้เรียน

พิชัย ญาณศิริ (2545 : 31) กล่าวว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 30 เป็นกระบวนการทำงานเป็นระบบ เป็นขั้นตอน มีการวางแผน ลงมือทำงานตามแผน ตรวจสอบการทำงานและสรุปผล การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom action research : CAR) หมายถึงการทำงานเป็นระบบเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เพื่อให้ปัญหานั้นหมดไปหรือทำสิ่งที่คืออยู่แล้วให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ครูทุกคนทำได้ด้วยวิธีการง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน เมื่อดำเนินงานเสร็จแล้วสามารถเขียนอธิบายให้คนอื่นเข้าใจได้ด้วยในลักษณะการวิจัยหน้าเดียว การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่ไม่เน้นระเบียบแบบแผน (Information research) แต่เน้นการลงมือปฏิบัติเพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนในสถานการณ์จริง ทำอย่างรวดเร็วทันที มีลักษณะการวิจัยแบบร่วมมือ (Collaborative research) กับเพื่อนครูในทุกวงจรของการทำงานตั้งแต่การวางแผนลงมือวิจัย สังเกตการสอนและสะท้อนผลการทำงาน (Plan - Action - Observe - Reflect : PAOR) ซึ่งทำให้การวิจัยได้รับการตรวจสอบและปรับปรุงพัฒนาจากปฏิบัติที่มีปัญหาร่วมกันอยู่เสมอและทำให้การวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์แก้ปัญหาในชั้นเรียนได้อย่างแท้จริง (Research utilization) ครูยุคโลกาภิวัตน์เป็นครูมืออาชีพต้องเป็นครูที่มีจิตวิจัยเห็นคุณค่าของการวิจัยพร้อมที่จะลงมือวิจัยหรือทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนได้ตลอดเวลา

คำหามาน คนโล (2543 : 105) กล่าวไว้ว่า การวิจัย คือการค้นหาความรู้หรือความจริงโดยวิธีหนึ่งวิธีใดหรือหลายวิธี ความยากง่ายขึ้นอยู่กับหัวข้อและจุดมุ่งหมายของการวิจัย การวิจัยในงานปกติเป็นการพัฒนางานและพัฒนาตนเองให้มีทักษะในการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ ครูมืออาชีพใช้กระบวนการเรียนการสอนเป็นหัวข้อในการวิจัยโดยตั้งจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนและพัฒนางาน

สัมฤทธิ์ กางเพ็ญ (2544 : 75-76) กล่าวถึง การวิจัยกับการพัฒนากระบวนการการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นการทำงานเชิงระบบที่ครูแสดงความสามารถและศักยภาพในการกระตุ้นนักเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากความอยากรู้และหากลวิธีในการหาคำตอบแล้วสรุปลงอย่างมีเหตุผล น่าเชื่อถือ ให้ผู้สอนปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเรียนรู้ และพัฒนาสื่อการสอนหรือนวัตกรรมการศึกษา เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถของผู้เรียน

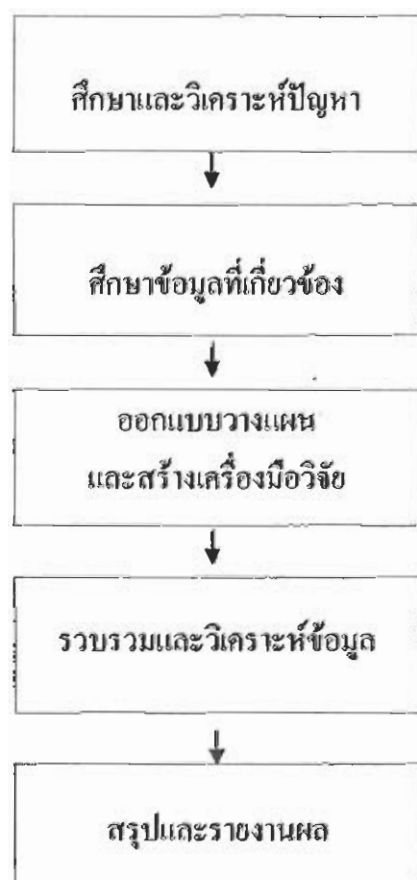
กองวิจัยทางการศึกษา (2545 ก : 2) ได้เสนอแนะถึงการใช้องการวิจัยในกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นการดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนทำวิจัยเพื่อเป็นกระบวนการหนึ่งของการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนทำวิจัยในเรื่องที่สนใจหรือต้องการแก้ไขปัญหาในการเรียนรู้ กระบวนการวิจัยจะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกการวางแผน ฝึกการดำเนินงานและฝึกการหาเหตุผลในการตอบปัญหา โดยผสมผสานองค์ความรู้แบบบูรณาการ และเกิดประสบการณ์การเรียนรู้จากสถานการณ์จริง การวิจัยพัฒนาการเรียนรู้นำให้ผู้สอนทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ด้วยการใช้เทคนิควิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ด้วยการศึกษ วิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ออกแบบแก้ไขปัญหาลearning การเรียนรู้ วางแผนแก้ไขปัญหาลearning เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ และเพื่อให้ผู้สอนทำวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการศึกษานำไปสู่คุณภาพการเรียนรู้ออกแบบแก้ไขปัญหาลearning การเรียนรู้ วิเคราะห์ปัญหา ออกแบบและพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ ทดลองใช้วัตกรรมการเรียนรู้ เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ผลการใช้วัตกรรมการ

กรมวิชาการ (2543 : 3) ได้เสนอแนะว่า กระบวนการของการพัฒนาการเรียนรู้ออกแบบแก้ไขปัญหาลearning การเรียนรู้ จะเน้นไปที่การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) เป็นการศึกษา การสังเกต การหาสาเหตุ เป็นไปอย่างมีระบบ เป็นการวิจัยไม่เน้นการแก้ปัญหาในเชิงทฤษฎี การวิจัยเป็นกระบวนการเดียวกับกระบวนการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือการนำผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนรู้ออกแบบแก้ไขปัญหาลearning การเรียนรู้ ปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ออกแบบแก้ไขปัญหาลearning การเรียนรู้ มีความสัมพันธ์และส่งเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้การเรียนรู้ออกแบบแก้ไขปัญหาลearning การเรียนรู้ มีประสิทธิภาพมากที่สุด และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร การทำวิจัยในชั้นเรียนซึ่งสถานศึกษาเป็นแหล่งข้อมูลโดยตรง ซึ่งมีข้อมูลและระบบสารสนเทศอยู่แล้วควรทำวิจัยที่แบ่งตามลักษณะของข้อมูล คือ การวิจัยเชิงปริมาณ

และการวิจัยเชิงคุณลักษณะ ซึ่งในปัจจุบันมีแนวโน้มว่าเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน การวิจัยเรื่องใดจะใช้วิธีใดในลักษณะใดมากน้อยต่างกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหาของการวิจัย และวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งเป็นตัวกำหนดวิธีการที่เหมาะสม

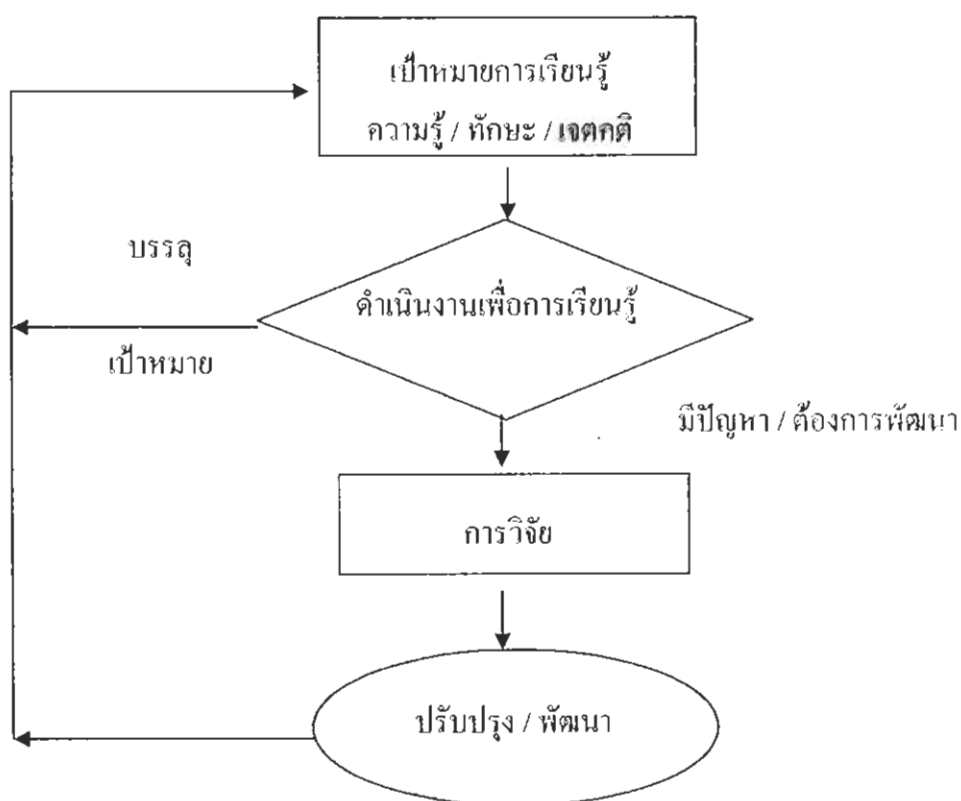
กองวิจัยทางการศึกษา (2545 ข : 9) ได้สรุปไว้ว่า การวิจัยจึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการที่นำผลมาใช้ในการพัฒนา ที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้การวิจัยเพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ดำเนินการสร้างภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และเป็นกระบวนการเชิงระบบที่ใช้การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งโดยทั่วไปจะเริ่มค้นจากขั้นการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาจนถึงขั้นการสรุปและรายงานผล ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 แสดงขั้นตอนกระบวนการวิจัยโดยทั่วไป

จากภาพประกอบ 2 กระบวนการวิจัยโดยทั่วไปมุ่งเน้นแก้ไขปัญหการเรียนรู้หรือการพัฒนาการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นในการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาจึงเน้นไปที่ผลการพัฒนาผู้เรียน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ (Cognitive domain) ด้านทักษะ (Psychomotor domain) และ ด้านเจตคติ (Affective domain) ซึ่งก่อนที่ผู้สอนจะใช้การวิจัยในกระบวนการเรียนรู้หรือทำการวิจัยแก้ไขปัญหาก็เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และ/หรือก่อนที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะทำการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาก็เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจองค์ประกอบของการปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยการวิจัย ซึ่งมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องกันไป (กองวิจัยทางการศึกษา, 2545 ข : 10) ดังภาพประกอบต่อไปนี้

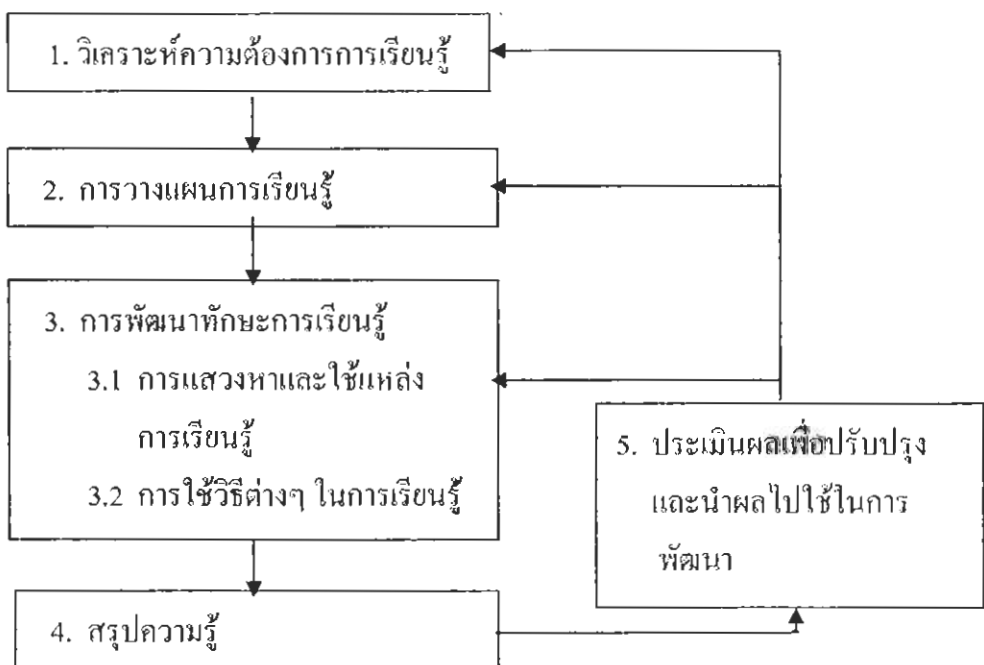

ภาพประกอบ 3 แสดงองค์ประกอบของการปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยการวิจัย

จากภาพประกอบ 3 ที่แสดงองค์ประกอบของการปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยการวิจัยที่มุ่งเน้นผล การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน จากการเรียนรู้ด้วยตัวเองตามความสนใจ ความถนัดและความต้องการของผู้เรียนจากสื่อ และ

อุปกรณ์ที่มีอยู่ตามแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในสถานศึกษาและในชุมชนที่ผู้เรียนพบในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนอาจจะทำการศึกษาตามลำพังหรือเป็นกลุ่ม ประกอบกับแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้มีหลากหลายทฤษฎีที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participation learning) ซึ่งเน้นการสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิมของผู้เรียนและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน แนวคิดการสร้างความรู้ (Constructivism) เน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเองจากวิธีการต่าง ๆ กัน โดยอาศัยประสบการณ์เดิมจากโครงสร้างทางปัญญา และแรงจูงใจภายในเหล่านี้ เป็นต้น แนวคิดต่าง ๆ เหล่านี้เป็นการยอมรับความคิดของผู้เรียน และการที่ผู้เรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ดีต้องเกิดจากการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยอาศัยกระบวนการวิจัยเข้ามาเสริมในการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้น ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด การจัดการ การหาเหตุผลในการตอบปัญหา การผสมผสานความรู้แบบสหวิทยาการ และการเรียนรู้ในปัญหาที่สนใจ ด้วยการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอิสระในการลองใช้แนวคิด และวิธีการต่าง ๆ ในการเรียนรู้ การทดสอบ และการสรุปความรู้รวมทั้งการนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาช่วยในการเรียนรู้ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ เจตคติ และทักษะอันเป็นเครื่องมือพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีพัฒนาการทางปัญญา ทางอารมณ์ ทางสังคม และทางร่างกาย ซึ่งการนำกระบวนการวิจัยมาส่งเสริมสนับสนุนในการเรียนรู้ดังกล่าวเขียนสรุปได้ดังภาพประกอบต่อไปนี้ (กองวิจัยทางการศึกษา, 2545 ก : 12)

ภาพประกอบ 4 แสดงการใช้การวิจัยในกระบวนการเรียนรู้

จากภาพประกอบ 4 เป้าหมายของการเรียนรู้ คือ ผู้เรียนมีความรู้ มีเจตคติและมีทักษะในการเรียนรู้ซึ่งได้จากการใช้การวิจัยในกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนต้องทราบความต้องการการเรียนรู้ของตนเองก่อนแล้วจึงมีจัดการลำดับความสำคัญก่อนหลังตามความต้องการ และ/หรือความจำเป็นตามความสำคัญให้ได้เป็นลำดับแรกและกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ได้

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องรู้จักการวางแผนการเรียนรู้ของตนเองว่ามีเป้าหมายเรื่องใด มีเวลามากน้อยเพียงใด มีแหล่งเรียนรู้ที่ไหนบ้าง มีวิธีเรียนใดบ้าง ต้องใช้สื่อใดบ้างและเมื่อมีปัญหาจะสามารถปรึกษาใคร เมื่อได้รับความรู้จะใช้ความรู้นั้นได้อย่างไร ตลอดจนวางแผนไปถึงการนำความรู้ที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนางานได้อย่างไร

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนการปฏิบัติในการแสวงหาความรู้ตามที่ได้วางแผนไว้ ซึ่งอาจจะใช้วิธีการต่างๆ ในการเรียนรู้ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกข้อความ การสรุปความ ฯลฯ จากการใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ศูนย์วิทยากร สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อมัลติมีเดีย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการเรียนรู้

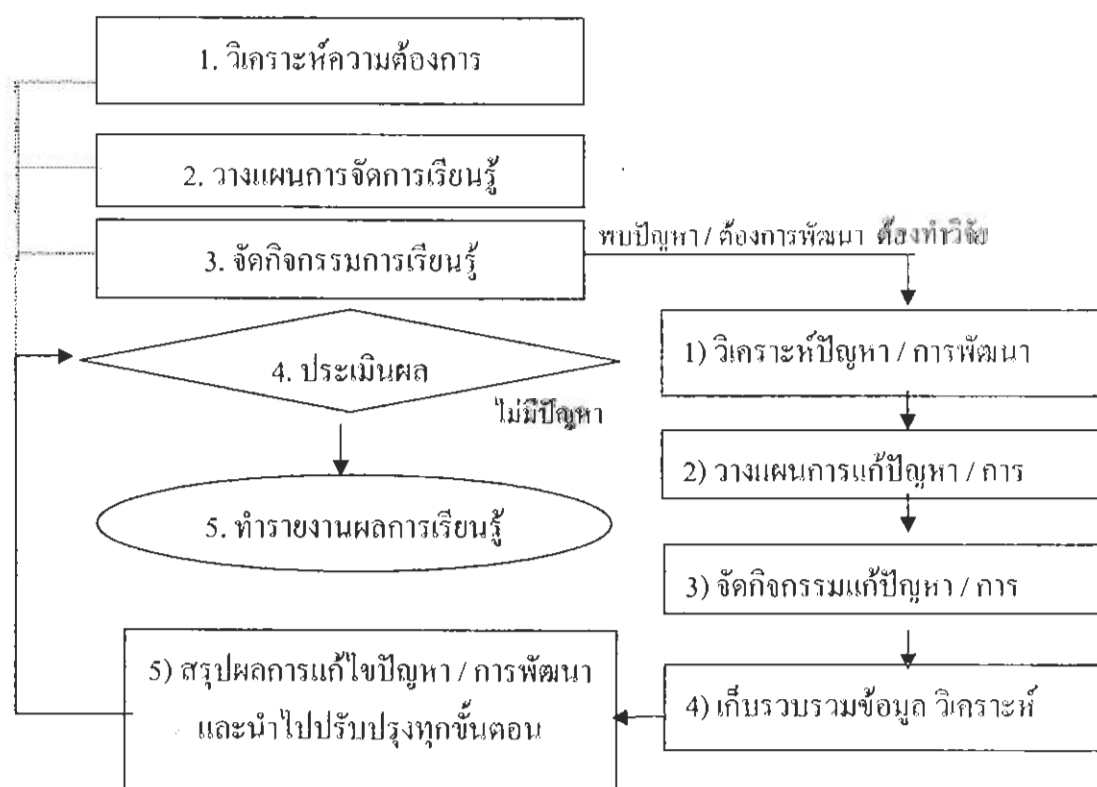
ขั้นตอนที่ 4 การสรุปความรู้ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนสรุปความรู้และนำเสนอความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าในรูปแบบต่างๆที่เหมาะสม เช่น รูปภาพ แผนภาพ แผนภูมิ ฯลฯ และใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการนำเสนอผลการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลเพื่อปรับปรุงและนำไปใช้ในการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนประเมินกระบวนการเรียนรู้ของตนเองในระหว่างการเรียนรู้ทุกขั้นตอนเพื่อนำไปสู่การปรับปรุง รวมถึงการนำความรู้ที่ได้ไปใช้พัฒนางานต่อไป

กองวิจัยทางการศึกษา (2545 ข : 13) ได้กล่าวถึงการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ สรุปได้ดังนี้ หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปครูผู้สอน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการนำความสำเร็จมาสู่การปฏิรูปการศึกษา ความสำคัญของผู้สอนมีมากมาย เป็นผู้รับภาระหนักในการอบรมบ่มนิสัยพลเมืองของชาติ ดังพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ความว่า "...งานของผู้สอนนั้นเป็นงานพิเศษที่จะหวังผลตอบแทนเหมือนงานอื่นๆได้โดยยาก ผลตอบแทนที่สำคัญย่อมเป็นผลทางใจ ได้แก่ ความปีติชุ่มชื่นใจ ที่ได้ฝึกสอนคนให้ได้ดี มีความเจริญประการหนึ่ง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สอนที่อยู่ในชั้นมหาวิทยาลัยด้วยซ้ำ เพื่อจะได้เป็นพลเมืองดีของชาติสืบไป ท่านทั้งหลายซึ่งจะออกไปทำหน้าที่ผู้สอนจะต้องยึดมั่นอยู่ในหลักศีลธรรมและพยายามถ่ายทอดความรู้ให้แก่เด็กให้ดีที่สุดที่จะทำได้ นอกจากนี้จึงวางตนให้สมกับที่เป็นผู้สอนให้นักเรียนมีความเคารพนับถือและเป็นที่เลื่อมใสไว้วางใจของผู้ปกครองนักเรียนได้ด้วย..." ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา

ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขได้นั้น ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงมาตรฐานคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนตรงตามเป้าหมายที่ต้องการหรือไม่ มีปัญหาหรืออุปสรรคใดบ้าง ควรมีการแก้ไขกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้บ้าง กระบวนการนี้เป็นการนำการวิจัยเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับข้อสรุปต่างๆ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เน้นการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่กำหนดให้เป็นภารกิจของผู้สอน 3 ประการ ที่ต้องบูรณาการเข้าด้วยกัน คือ ประการแรก จัดกระบวนการเรียนการสอนและใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ประการที่สอง ทำวิจัยเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ประการที่สาม นำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ดังนั้นการใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้จึงเป็นภารกิจที่สำคัญและจำเป็น ในกรณีที่ผู้สอนพบว่า กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ที่กำลังดำเนินการอยู่มีปัญหาหรือมีความจำเป็นต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน (กองวิจัยทางการศึกษา. 2545 ข : 14) ซึ่งแสดงดังภาพประกอบได้ดังนี้

ภาพประกอบ 5 แสดงการใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

จากภาพประกอบ 5 ในวงจรของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา การเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ตั้งแต่การวิเคราะห์ความต้องการ/พัฒนาการเรียนรู้ วางแผนการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเมินผลการเรียนรู้ และทำรายงานผลการเรียนรู้ เป็นการนำ กระบวนการวิจัยเข้ามาใช้ในการดำเนินงานของครูผู้สอนในวงจรของการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนดังกล่าวในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ขั้นตอนที่ 3 ที่ครูผู้สอนทำการประเมินระหว่างการสอน แล้วพบปัญหาเล็กน้อยสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ในช่วงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเมื่อ ครูผู้สอนทำการประเมินผลการเรียนรู้ในขั้นตอนที่ 4 แล้วพบว่า ไม่มีปัญหา ผู้เรียนมีพัฒนาการ เรียนรู้ที่ตรงกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรม ครูผู้สอนสามารถจัดทำรายงานผลการเรียนรู้แก่ ผู้เกี่ยวข้องเพื่อทราบและใช้ประโยชน์ต่อไปในกรณีที่ครูผู้สอนทำการประเมินการเรียนรู้ในขั้นตอน ที่ 4 แล้วพบปัญหารุนแรง หรือพบว่า มีบางสิ่งที่เป็นต้องพัฒนาที่ไม่อาจทำได้ในทันที ครูผู้สอน จำเป็นต้องทำการวิจัยเพิ่มเติมเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตามขั้นตอนการวิจัยในวงจรย่อย 5 ขั้นตอน กล่าวคือ ทำกิจกรรมการแก้ปัญหา / พัฒนา เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการ แก้ปัญหา / พัฒนา เมื่อได้ผลการแก้ปัญหาแล้วครูผู้สอนต้องกลับไปประเมินผลการเรียนรู้ซ้ำอีก ครั้งหนึ่งจนพบว่า ไม่มีปัญหาที่เกิดขึ้น ในวงจรการจัดการเรียนการสอน ได้แล้วครูผู้สอนจะต้องนำ ผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ต่อไป

กรมวิชาการ (2539 : 2) ที่เสนอแนะไว้ว่า การวิจัยและการพัฒนาการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการวิจัย การทำวิจัยต้องนำ Educational research และ Development (R & D) มาผสมกันเป็นการวิจัยโดยครูที่มีประสบการณ์ตรงเป็นส่วนหนึ่งของการ พัฒนางานของตนเอง เป็นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะจุด การวิจัยของครูเป็นการวิจัยเชิง ปฏิบัติการ ซึ่งได้นำเสนอแนวทางหลักการทำงานอย่างเป็นระบบ ดังนี้

1. กำหนด / ระบุปัญหาหรือความต้องการ
2. เตรียมงาน / วางแผน
3. ลงมือทำ / ปฏิบัติตามแผน
4. ติดตาม - ปรับปรุง - สรุปผล

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 2) ได้เสนอแนะไว้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ คือ กระบวนการแสวงหาความรู้อันเป็นความจริงที่เชื่อถือได้ เพื่อนำมาพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้อันเป็นความจริงที่เชื่อถือได้ และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้มี ขั้นตอนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ และทำให้ครูผู้สอนพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ครบองค์ประกอบจำเป็นที่ครูผู้สอนต้องมีขั้นตอนการ ทำงานที่น่าเชื่อถือ มีร่องรอยที่สามารถตรวจสอบได้ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้มีขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์และสำรวจปัญหา

สิ่งที่สำคัญในการกระบวนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียนให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน คือ ครูต้องเริ่มต้นวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหา และเพื่อให้ได้ปัญหาที่ชัดเจนเพื่อนำไปสู่เป้าหมายหรือคำตอบที่ต้องการอย่างแท้จริง และมั่นใจในคำตอบที่ได้ คือ

1.1 ปัญหาเชิงแก้ไขปรับปรุง

1.2 ปัญหาเชิงป้องกัน

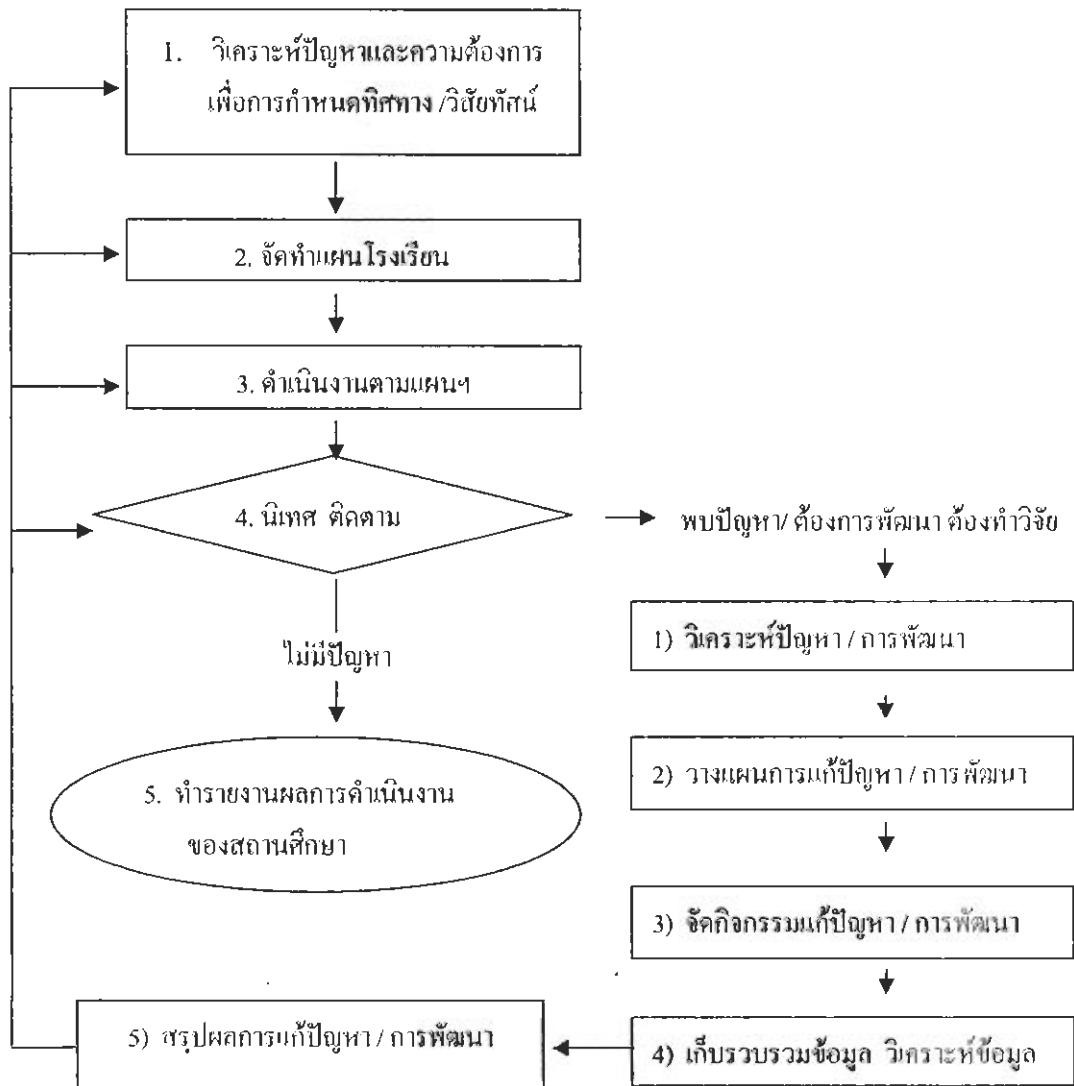
1.3 ปัญหาเชิงพัฒนา

2. กำหนดจุดพัฒนาและเลือกแนวทางแก้ปัญหา

3. การสร้างและพัฒนานวัตกรรม ต้องคำนึงถึงกระบวนการการดำเนินงานที่สำคัญ โดยต้องตอบคำถาม คือ นวัตกรรมนี้มุ่งแก้ปัญหาอะไรและมุ่งไปสู่ความผลลัพธ์ระยะสั้นหรือระยะยาวอย่างไร ใช้งบกับใคร มีวิธีการใช้อย่างไร

4. การประเมินและสรุปผล ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนจำเป็นต้องนำเสนอให้เห็นภาพขั้นตอนการทำงานทั้งหมดตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสิ้นสุดการทำงาน รายงานผลความสำเร็จมีมากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะผลผลิต คือนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามความคาดหวังหรือไม่ สื่อหรือนวัตกรรมที่นำมาใช้มีคุณภาพมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า มีการทำงานอย่างเป็นระบบ ผลที่ได้มีความน่าเชื่อถือ สามารถยืนยันคุณภาพผลสำเร็จของงานที่เกิดขึ้นได้จริงและทำให้ผู้สนใจที่จะนำหลักการหรือวิธีการไปใช้ได้อย่างมั่นใจ

กองวิจัยทางการศึกษา (2545 ก : 15) ได้เสนอแนะไว้ว่า การปฏิรูปการศึกษาเป็นภารกิจหลักของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาแก่เยาวชนไทยทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทางปัญญา อารมณ์ สังคมและทางร่างกาย สามารถพึ่งตนเอง ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ให้สามารถบริหารจัดการให้ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาเป็นผู้ที่มีคุณภาพตรงตามเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนด การบริหารสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบภายในของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตรและสื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งผู้ที่สำคัญที่สุดคือ ผู้บริหาร เพราะเป็นผู้ที่ระดมการมีส่วนร่วมของคนทุกฝ่ายตั้งแต่ชุมชน ผู้สอนและผู้เรียนมาร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเพื่อกำหนดทิศทางหรือวิสัยทัศน์ จัดทำแผนปฏิบัติการของโรงเรียน การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ การนิเทศติดตามผล และการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ กล่าวคือผู้บริหารได้นำกระบวนการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ 6 แสดงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

จากภาพประกอบ 6 ผู้บริหารสถานศึกษานำกระบวนการวิจัยมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เริ่มต้นตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเพื่อกำหนดทิศทาง/วิสัยทัศน์ การจัดทำแผนโรงเรียน การดูแลปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผน การนิเทศ / ติดตาม/ประเมินผลการดำเนินงานและจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ในกรณีที่ผู้บริหารการประเมินผลการดำเนินงานแล้วพบปัญหารุนแรงหรือพบสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนา ผู้บริหารต้องทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางานดังกล่าวในระหว่างขั้นตอนที่ 4 ของการดำเนินงาน โดยใช้การวิจัย 5 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ปัญหา/พัฒนาวางแผนแก้ปัญหา/พัฒนา นำผลการวิจัยไปใช้ แล้วทำการประเมินผลในขั้นตอนที่ 4 ของการดำเนินงานอีกครั้งจนพบว่าไม่มีปัญหา จึงจัดทำรายงานผลการดำเนินงานให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทราบหรือเป็นข้อมูลในการพัฒนางานต่อไป

สำนักงานพิเศษและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2544 : 2) ได้นำเสนอไว้ดังนี้ การวิจัยแบบง่ายเป็นแนวทางหนึ่งของการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ทำวิจัยโดยทั่วไปในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนและข้อจำกัดของครูและเขียนรายงานสั้น ๆ ที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง ซึ่งครอบคลุมประเด็นสำคัญดังนี้

1. เป็นการพัฒนานักเรียนอย่างเป็นระบบ เชื่อถือได้
 2. ดำเนินการในสภาพการทำงานตามปกติของครู โดยครูเป็นผู้วิจัย
- ขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียนประกอบด้วยขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้
1. การกำหนดคำถาม หรือปัญหาของการวิจัย
 2. การวางแผนการทำวิจัย
 3. การรวบรวมข้อมูล ซึ่งรวมถึงการสร้างเครื่องมือและกำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูล
 4. การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์
 5. สรุปผลและเขียนรายงานการวิจัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 ก : 34) ที่เสนอแนะไว้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน โดยให้ผู้สอนนำกระบวนการวิจัยมาผสมผสานหรือบูรณาการใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

1. เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา
2. การวางแผนแก้ปัญหาหรือการพัฒนา
3. การดำเนินการแก้ปัญหาหรือพัฒนา
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การสรุปผลการแก้ปัญหาหรือการพัฒนา
6. การรายงานผลการเรียนรู้
7. การนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

กรมวิชาการ (2543 : 3) ได้เสนอแนะไว้ว่า การวิจัยเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนหรือเทคนิคของการทำงานอย่างชัดเจนไม่มีเนื้อหาในตนเอง (Content free) ก็ สามารถนำเนื้อหาทุกเรื่องเข้ากระบวนการตามขั้นตอนของการทำวิจัยได้ การทำวิจัยให้สำเร็จ ผู้วิจัยต้องมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล เป็นวิทยาศาสตร์และต้องเขียนเค้าโครงการวิจัยที่เป็นไปตามขั้นตอนของการวิจัย กระบวนการวิจัยเป็นกระบวนการคิด วิเคราะห์ หาเหตุผลและวางแผนอย่างเป็นระบบโดยให้

บรรลุตฤประสงค์ที่กำหนดและนำมาเขียนเค้าโครงงานวิจัย (Research proposal) โดยมีแนวปฏิบัติสำหรับผู้บริหาร และผู้สอนเป็นผู้ทำวิจัยมี 3 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

1. ขั้นริเริ่ม ประกอบด้วยขั้นตอนการวิจัย “กำหนด” ได้แก่ การกำหนดปัญหาของการวิจัย การกำหนดชื่อเรื่อง การกำหนดวัตถุประสงค์

2. ขั้นดำเนินการ ประกอบด้วยขั้นตอนของการวิจัย “ได้” ได้แก่ ได้ตัวแปร และขอบเขตของการวิจัย ได้ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้วิธีการหาข้อมูล และได้การแปลความหมาย โดยเฉพาะได้เค้าโครงการวิจัย

3. ขั้นรายงานผล เป็นขั้นตอนของการ “เสนอ” คือการเขียนรายงานผลการวิจัยหรือการพัฒนา ที่มีหัวข้อและสาระตามที่ได้นำดำเนินการในขั้นริเริ่ม และขั้นดำเนินการ

ชาร์ลส์ และ เมอร์ทเลอร์ (Charles and Mertler, 1998 : 9) กล่าวว่า วัฏจักรกระบวนการศึกษาวิจัย (The process of educational research) รูปแบบของการศึกษาวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

1. ค้นหาหัวข้อวิจัย
2. กำหนดวิธีการเพื่อหาข้อสรุปของงานวิจัย หรือสมมติฐาน
3. รวบรวมข้อมูลซึ่งได้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ
4. วิเคราะห์และสรุปข้อมูลโดยการนำกระบวนการทางสถิติมาใช้
5. สรุปผลการวิจัย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น ผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาทุกส่วนต้องให้ความสำคัญ และมีการปฏิบัติที่ครอบคลุมถึงประเด็นต่อไปนี้

1. การทำวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นการวิจัยโดยที่ผู้เรียนเป็นผู้ทำวิจัย กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ตามความสนใจหรือความต้องการของผู้เรียน โดยผู้เรียนได้ฝึกการคิด ฝึกการวางแผน ฝึกการดำเนินงาน และฝึกหาเหตุผลในการตอบปัญหาโดยผสมผสานองค์ความรู้แบบบูรณาการเพื่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้จากสถานการณ์จริง

2. การทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนเป็นผู้ทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ วางแผนแก้ไขปัญหาด้านการเรียนรู้ เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบและพัฒนาวัตกรรมการศึกษาที่นำไปสู่คุณภาพการเรียนรู้ด้วยการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ ออกแบบและพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ ทดลองใช้วัตกรรมการเรียนรู้ เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ผลการใช้วัตกรรมการเรียนรู้ นั้น ๆ และให้ผู้สอนสามารถนำกระบวนการวิจัยมาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคนิควิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการวิเคราะห์ปัญหา สร้างแนวทางเลือกในการแก้ปัญหา ดำเนินการตามแนวทางที่เลือก และสรุปผลการแก้ไขปัญหา และปรับประยุกต์มรดกประสบการณ์มาใช้แก้ไขปัญหา

3. การทำวิจัยพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ทำการวิจัยและนำผลการวิจัยมาประกอบการตัดสินใจ รวมทั้งจัดทำนโยบายและวางแผนบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นองค์กรที่นำไปสู่คุณภาพการจัดการศึกษาและเป็นแหล่งสร้างเสริมประสบการณ์เรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นงานที่ท้าทาย อยากลองทำ อยากติดตาม เกิดความกระตือรือร้น ใครรู้ใครเห็น ใช้เวลานาน เพราะงานวิจัยเป็นงานที่ละเอียดถี่ถ้วน สิ่งสำคัญคือ เทคนิคและวิธีการจัดกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา ทั้งนี้เป็นไปตามความแตกต่างของผู้เรียนและสอดคล้องกับสภาพบริบทของท้องถิ่นในแต่ละชุมชนนั้น ๆ ซึ่งการดำเนินการให้เกิดความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลขึ้นมาให้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดได้ใช้แนวทางการปฏิบัติงาน ในส่วนของการบริหารงานวิชาการ ในเรื่องของ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังต่อไปนี้

- 3.1 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา
- 3.2 ส่งเสริมให้ครู ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 3.3 ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 35)

แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ในที่นี้ผู้วิจัยนำเสนอ แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ด้วยเหตุผลเนื่องด้วยในการวิจัยครั้งนี้ หน่วยงานการศึกษาที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผู้บริหารการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ดังต่อไปนี้

ศศิธร วงษ์เมตตา (2546 : คำนำ) ได้ให้ความเห็นไว้ในคำนำของคู่มือชุดการฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียนด้วยตนเอง เล่มที่ 1 การฝึกทักษะการวิจัยในชั้นเรียน ไว้ว่า เอกสารชุดฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียนด้วยตนเอง เรื่อง การฝึกทักษะวิจัยในชั้นเรียนมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ครูผู้สอนใน

ระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาสามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนได้ โดยการฝึกปฏิบัติ และตอบคำถามจากใบกิจกรรม และศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากใบเฉลยกิจกรรมแต่ละชุดด้วยตนเอง สุดท้ายจากการฝึกปฏิบัติชุดฝึกอบรวมการวิจัยด้วยตนเอง ครูผู้สอนจะสามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบให้กับนักเรียนด้วยกระบวนการวิจัยได้ และนำเสนอผลการวิจัยด้วยการเขียนรายงานการวิจัยได้ด้วยตนเองเป็นที่ยอมรับ เชื่อถือ และสมกับได้ชื่อว่า ครูมืออาชีพและวิชาชีพชั้นสูง

ขึ้นขง ราชวงษ์ (2546 ก : ข) ได้แสดงความคิดเห็นในคำชี้แจงในชุดการฝึกอบรวมการวิจัยในชั้นเรียนด้วยตนเอง สรุปได้ดังนี้ การใช้ชุดการฝึกอบรวมการวิจัยในชั้นเรียนด้วยตนเองเป็นการฝึกทักษะการวิจัยด้วยการทำแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรวมการวิจัยด้วยตนเองพร้อมตรวจคำตอบจากใบเฉลยกิจกรรมตามแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรวมการวิจัยด้วยตนเอง เอกสารที่ใช้ประกอบการฝึกอบรวมคือแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ในการทำการศึกษาค้นคว้า ผู้ทำการศึกษาค้นคว้าต้องใช้ข้อมูลที่เป็นจริง เป็นปัจจุบันหรือข้อมูลที่กำลังดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นักเรียนอยู่เพราะเป็นผลการวิจัยที่แท้จริงพร้อมที่จะนำผลการวิจัยที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนางานในหน้าที่ตลอดจนทำการเผยแพร่ต่อไป ตลอดจนการชักชวนให้นำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในสถานการณ์จริง คือในห้องเรียนอย่างค่อเนื่อง เป็นประจำแล้ว **เพื่อจะได้ชื่อว่า “ ครูมืออาชีพ ”** อย่างภาคภูมิใจในโลกแห่งสังคมการปฏิรูปการศึกษาหรือการเปลี่ยนแปลงการศึกษาในยุคปัจจุบันนี้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 (2547 ข : 1-4) ได้สรุปรายงานการดำเนินงานของโครงการวิจัยและการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2547 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ไว้ดังนี้ ที่มาและความสำคัญของจัดทำโครงการ เนื่องด้วยเหตุผลที่ว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของประเทศขึ้นอยู่กับครูแต่ละคนที่สามารถทำงานอย่างมืออาชีพ มีระบบ มีศักยภาพในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างค่อเนื่อง อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งเครื่องมือสำคัญของการทำงานอย่างมืออาชีพของครู คือ การวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งสภาพปัจจุบันการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ยังดำเนินการไม่ถึงร้อยละ 80 ส่วนใหญ่ทำวิจัยอย่างง่าย (วิจัยหน้าเดียว) และการเขียนรายงานยังไม่ค่อยชัดเจนที่จะทำให้เห็นว่าเป็นผลงานที่น่าเชื่อถือและนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา / การแก้ปัญหาของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนอยู่บ้าง ต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมอย่างค่อเนื่อง จึงควรให้การส่งเสริม และพัฒนาบุคลากรในสังกัดให้สามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษาอย่างเป็นระบบ และ ค่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ระบุไว้ใน

มาตรา 24 (5) ที่กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรในสังกัดพัฒนา
งานในหน้าที่ด้วยกระบวนการวิจัย โดยใช้รูปแบบ เทคนิควิธีที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมสนับสนุน
การนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนางานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ และเพื่อสนับสนุนให้
ขวัญกำลังใจแก่ผู้วิจัยและผู้นำผลการวิจัยไปใช้อย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมาย คือให้บุคลากรใน
สังกัดร้อยละ 80 มีผลงานวิจัยในชั้นเรียนหรือการวิจัยการศึกษาอย่างน้อย 1 เรื่องต่อปี ให้
หน่วยงานและบุคลากรในสังกัดจัดเวทีนำเสนอผลงานวิจัย แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
และเผยแพร่ผลงานวิจัยและส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปใช้ในรูปแบบที่เหมาะสม ขั้นตอนการ
ดำเนินงานดังกล่าวได้ดำเนินการพัฒนาความรู้ความเข้าใจการวิจัยการศึกษา และวิจัยในชั้นเรียน
โดยดำเนินการจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนให้แก่ครูผู้สอนตาม
ความต้องการจำนวน 285 คน และให้ศึกษานิเทศก์ทุกคนนิเทศครูในโรงเรียนที่รับผิดชอบ เพื่อทำ
วิจัยในชั้นเรียนภาคเรียนละอย่างน้อย 2 ครั้ง จัดทำเอกสารประกอบการนิเทศการวิจัยในชั้นเรียน
เรื่องนวัตกรรมประเภทวิธีการและการเขียนรายงานผลการใช้ (สื่อ นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์) เรื่องละ
100 เล่ม แจกให้กับศึกษานิเทศก์ทุกคน เพื่อใช้ประกอบการนิเทศและแจกให้โรงเรียนที่เข้าร่วม
กิจกรรมเวทีวิชาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่อง วิจัยในชั้นเรียน จัดผู้เชี่ยวชาญและคณะศึกษานิเทศก์
ที่รับผิดชอบงานวิจัยเป็นวิทยากรให้ความรู้ตามความต้องการของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน จัดแหล่ง
ศึกษาค้นคว้า เอกสารอ้างอิง และแหล่งสืบค้นข้อมูลในการวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดย
ดำเนินการ จัดซื้อหนังสือที่ใช้ค้นคว้า อ้างอิงเกี่ยวกับวิจัยในชั้นเรียน สถิติต่าง ๆ และการจัดการ
เรียนการสอน เพื่อให้บริการแก่ผู้สนใจ โดยจัดตู้เก็บและผู้รับผิดชอบในการให้ืม จัดบริการ
สืบค้นงานวิจัยโดยสำเนาแผ่นซีดีการสืบค้นงานวิจัยเผยแพร่ให้โรงเรียนที่สนใจ จัดทำคำสั่งแต่งตั้ง
คณะกรรมการที่ปรึกษาการทำวิจัยในระดับเขตพื้นที่ อำเภอ ศูนย์เครือข่ายและโรงเรียน เพื่อเป็นที่
ปรึกษาการทำวิจัย (เครือข่ายการวิจัย) จัดทำรายงานการสังเคราะห์งานวิจัยในชั้นเรียนในปี
การศึกษา 2546 – 2547 และเผยแพร่ให้ศูนย์เครือข่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดคณะตรวจ
รับรองและประกาศเกียรติคุณ ให้รางวัลผลงานวิจัยดีมีคุณภาพ ซึ่งคัดเลือกจากผลงานวิจัยในชั้น
เรียน / วิจัยทางการศึกษาที่ส่งเข้าร่วมจำนวน 534 เรื่อง และได้รับการคัดเลือกเป็นผลงานวิจัยดีมี
คุณภาพ จำนวน 90 เรื่อง และจัดทำเอกสารเผยแพร่ผลงานวิจัยดีมีคุณภาพให้ทุกโรงเรียนในสังกัด
จัดเวทีนำเสนอ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานวิจัย โดยจัดนิทรรศการ นำเสนอผลงานวิจัยดีมี
คุณภาพ จัดคลินิกให้คำปรึกษางานวิจัยในชั้นเรียนและการวิจัยสู่การพัฒนาวิชาชีพ โดยจัดคณะให้
คำปรึกษาและจัดทำเอกสารเผยแพร่แก่ผู้สนใจ เช่น สื่อประกอบการนิเทศพัฒนานวัตกรรมการ
เรียนการสอนนวัตกรรมประเภทวิธีการและการเขียนรายงานการใช้สื่อ สรุปผลการดำเนินการ
บุคลากรในสังกัดได้รับการส่งเสริม พัฒนาการในหน้าที่ด้วยกระบวนการวิจัย โดยใช้รูปแบบที่

หลากหลาย ทั้งการอบรมให้ความรู้ การนิเทศทางตรง และให้ศึกษาเอกสาร ผลการดำเนินการในภาพรวมครูทำวิจัย 5 บทมากขึ้น และเขียนรายงานการวิจัยอย่างง่ายมีคุณภาพดีขึ้น ผลการอบรมวิจัยในชั้นเรียนให้กับครู 285 คน พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการวิเคราะห์ปัญหา การตั้งชื่อเรื่องงานวิจัย การกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยและการตั้งสมมติฐานการวิจัยในระดับมาก การสร้างและหาประสิทธิภาพของนวัตกรรม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานการวิจัยในระดับปานกลาง เนื่องจากเวลาในการอบรมน้อย จึงได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการวิจัยน้อยและมีคนเข้ารับการอบรมมาก และครูในระดับก่อนประถมศึกษาต้องการให้จัดอบรมเป็นการเฉพาะ บุคลากรในสังกัดได้รับการส่งเสริมสนับสนุนการนำผลงานวิจัยไปใช้พัฒนางานอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ บุคลากรทำวิจัยในชั้นเรียนยังไม่ถึงร้อยละ 80 ผลจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในภาพรวมระดับมากทุกรายการ คือ **คลินิกการวิจัยในชั้นเรียนให้ประโยชน์มาก** การจัดนิทรรศการทำให้เห็นคุณค่าของงานวิจัยในชั้นเรียน ผลงานวิจัยที่คัดเลือกว่าจัดนิทรรศการมีคุณภาพ ได้รับความรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานวิจัยในชั้นเรียน เอกสารที่แจกให้มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้งานวิจัย สถานที่และบรรยากาศมีความเหมาะสม อยากให้จัดทำเอกสารวิจัยหน้าเดียวแจกเป็นตัวอย่าง บุคลากรที่จัดทำวิจัยในชั้นเรียน มีขวัญกำลังใจ โดยได้รับเกียรติบัตรผลงานวิจัยดีมีคุณภาพ จำนวน 90 เรื่อง ผู้ส่งผลงานวิจัยในชั้นเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้รับเกียรติบัตรทุกคน และโรงเรียนได้รับเอกสารเผยแพร่ผลงานวิจัยดีมีคุณภาพทุกโรงเรียน ปัญหาอุปสรรคที่พบคือ การประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนส่งผลงานวิจัยเข้าร่วมไม่ทั่วถึง เนื่องจากบางโรงเรียนไม่สามารถรับข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตได้ ส่วนใหญ่ครูทำวิจัยในชั้นเรียน แต่ไม่มั่นใจว่ามีคุณภาพจึงไม่ส่งเข้าร่วม และการกระตุ้นให้จัดทำวิจัยในชั้นเรียนยังกระทำไม่ต่อเนื่อง

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (2544 : 1-28) ได้นำเสนอบทความเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เรื่อง “ครูกับการวิจัย” โดยสรุป ดังนี้

1. ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน
2. ลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน
3. จุดเริ่มของการวิจัยในชั้นเรียน
4. การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom action research) โดยใช้กระบวนการ PAOR
5. การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
6. เมื่อหลังการทำวิจัยหน้าเดียว
7. การวิจัยในชั้นเรียน กับการประเมินภายนอก
8. ข้อบกพร่องที่พบในการเขียนรายงานวิจัยในชั้นเรียน

ซึ่งสรุปในแต่ละหัวข้อได้ดังนี้ ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ครูผู้สอนจะต้องพัฒนาตนไปสู่ ครูอาชีพด้วยการคิดค้นแนวทางการสอนใหม่ๆ พัฒนาตนเองด้านการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนจินตนาการ เทคนิค วิธีการ รูปแบบ วิธีการสอน นวัตกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพ การวิจัยในชั้นเรียน จึงเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่สำคัญ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ เรียนรู้ สร้างความรู้ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ จึงแสดงว่าครูผู้สอนมีส่วนร่วมสร้างผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน สรุปได้ดังนี้ การทำวิจัยในชั้นเรียน สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานของครูได้และเป็นการสะท้อนผลการปฏิบัติของครู ที่เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และสามารถตรวจสอบได้ และเป็นการพัฒนาความก้าวหน้า ในภาระงานตามปกติของครูเพื่อสร้างวัฒนธรรมความเป็นครูอาชีพให้คงอยู่ตลอดไป

ลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน สรุปได้ดังนี้ ครูเป็นศูนย์กลางของกระบวนการวิจัยที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนแก้ไขได้ตามบริบทหรือเหตุการณ์ที่พบ เป็นการผสมผสานระหว่างทฤษฎีกับการสอนที่เน้นการแก้ปัญหาเชิงปัญหาเดียว โดยไม่จำเป็นต้องใช้ระเบียบวิธีการวิจัยที่ทันสมัย แต่เน้นการเก็บข้อมูลที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพที่แท้จริง

จุดเริ่มของการวิจัยในชั้นเรียน สรุปได้ดังนี้ 1) มีปัญหาที่เกิดจากนักเรียน การรู้จักนักเรียนแล้วตรวจสอบพฤติกรรมพื้นฐาน เพื่อวิเคราะห์สาเหตุปัญหาของนักเรียนแล้วเลือกปัญหาที่ต้องการแก้ไข ตรวจสอบปัญหาการเรียนรู้อย่าง 2) หาทางช่วยเหลือโดยการออกแบบการเรียนรู้ เลือกนวัตกรรม วิธีการ เทคนิค รูปแบบ สื่อ อุปกรณ์ ที่สอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะของปัญหาและวัยของผู้เรียน การสร้างและพัฒนานวัตกรรมที่คำนึงถึงการเรียนรู้จากง่ายไปหายาก สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น คะแนน พฤติกรรม พัฒนาการ เจตคติ จัดทำแผนการเรียนรู้ 3) นำนวัตกรรมสู่ห้องเรียนเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้และนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น คะแนน พฤติกรรม พัฒนาการ เจตคติพร้อมทั้งสังเกตผลที่เกิดขึ้น 4) การตรวจสอบและปรับปรุง การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือที่เก็บข้อมูล การนำเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล 5) การนำเสนอเผยแพร่ / นำผลการวิจัยมาใช้ เป็นการ เขียนรายงานอย่างเป็นทางการ เป็นบท ๆ หรือไม่เป็นทางการ พร้อมทั้งการนำไปใช้และเผยแพร่ผลการวิจัย

การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom action research) โดยใช้กระบวนการ PAOR สรุปได้ดังนี้ การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยการสอนหรือการทำงานของครูที่ใช้ประสบการณ์ใน

การทำงานควบคู่กับการวิจัย เป็นการวิจัยของนักปฏิบัติ เป็นการวิจัยที่นำประสบการณ์ในการทำงานของครูเมื่อเกิดปัญหาในเรื่อง หลักการและทฤษฎี โดยใช้กระบวนการวิจัย PAOR เป็นกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยที่ครูทำเป็นประจำอยู่แล้ว คือ 1) P = Plan เป็นการวางแผนการจัดการเรียนรู้ของครูที่เพื่อจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน เริ่มต้นแต่การรู้จักนักเรียน การวิเคราะห์นักเรียนเพื่อให้เห็นภาพจุดเด่นจุดด้อย จุดที่จะแก้ไขหรือพัฒนา แต่ต้องเกิดขึ้นกับนักเรียนเท่านั้น และมาจัดประสบการณ์ (หลักสูตร) ให้กับเรียน กล่าวโดยสรุป คือ ได้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน พร้อมเทคนิควิธีการ รูปแบบ สื่อ อุปกรณ์ที่จะไปแก้ไข มาจัดทำแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร 2) A = Action เป็นขั้นตอนการนำแผนการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นมาสู่ห้องเรียน (นักเรียน) โดยทำการจัดกิจกรรมตามที่ได้วางแผนไว้ โดยมีการใช้เทคนิควิธีการ รูปแบบ สื่อ อุปกรณ์ ที่ได้วางแผนไว้สู่การปฏิบัติ 3) O = Observe ในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ครูผู้สอนจะต้องมีการจดบันทึกผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในรูปของคะแนน พฤติกรรม พัฒนาการ หรือเจตคติลงในแบบบันทึกที่เตรียมไว้ ตามแผนการเรียนรู้ที่ต้องการให้นักเรียนเกิดขึ้น 4) R = Reflection นำผลที่ได้จากการจดบันทึกมาทำการวิเคราะห์ผล บรรยายพฤติกรรมหรือ พัฒนาการ หาค่าทางสถิติของคะแนนหรือเจตคติ พร้อมแปลผลว่าบรรลุผลการพัฒนาหรือก้าวหน้าหรือไม่ สมควรได้รับการเผยแพร่หรือนำไปสู่การขยายผลเพื่อใช้ต่อไปหรือยังเป็นปัญหาไม่บรรลุผลตามที่ได้กำหนดไว้ จะต้องหาแนวทางการแก้ปัญหาหรือพัฒนา คือ เริ่มวางแผนใหม่ (Plan) ต่อไป เป็นวงจรการทำงานอย่างต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ จนกว่าปัญหานั้นจะหมดไป กล่าวโดยสรุปรูปแบบหรือกระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่เชื่อถือได้ สามารถอ้างอิงหรือตรวจสอบได้ เป็นที่ยอมรับการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการสอนของครูมืออาชีพ

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สรุปได้ดังนี้ ตัวชี้วัดคุณค่าของงานวิจัย อยู่ที่เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ยึดถือว่า มีคุณภาพหรือไม่ ถ้าหากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไม่มีคุณภาพ ผลการวิจัยก็เชื่อถือไม่ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจะต้องคำนึงถึงในการดำเนินการวิจัย ก็คือ การหาหรือการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) นวัตกรรม (วิธีการสอน วิธีการต่าง ๆ สื่อ อุปกรณ์ ฯลฯ) 2) เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล (แบบสังเกต แบบทดสอบ แบบประเมิน แบบสัมภาษณ์ แบบวัดเจตคติ ฯลฯ) การตรวจสอบคุณภาพนวัตกรรมที่สำคัญคือ การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ว่านวัตกรรมนั้นมีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับปัญหา เนื้อหา จุดประสงค์ วิชาของนักเรียนหรือไม่ วิธีการตรวจสอบสามารถกระทำได้โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ (Expert) หรือผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้มีประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ อย่างน้อยที่สุด 3 คน ได้ตรวจสอบว่า นวัตกรรมนั้นดี เหมาะสมใช้ได้หรือไม่

เบื้องหลัง “ การวิจัยหน้าเดียว ” สรุปลงได้ดังนี้ ยุทธการปฏิรูปการศึกษาในสถานการณ์ปัจจุบันนี้ สิ่งทีประสพผลสำเร็จเป็นรูปธรรมมากที่สุดตามแนวปฏิรูป คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูผู้สอนแต่ละคนมีความมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนเป็นหลัก และการพัฒนาผู้เรียนดังกล่าวจะประสพผลสำเร็จได้ตามวิธีการที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือ การวิจัย เพราะการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวิจัยจะไม่แยกส่วนออกจากการจัดกิจกรรมการสอนการวิจัยของครู โดยทั่วไปเรียกว่า การวิจัยในชั้นเรียน เป็นการวิจัยโดยครูผู้สอนเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียน ที่ครูผู้สอนรับผิดชอบ ซึ่งกระบวนการวิจัยจะไม่แตกต่างจากกระบวนการวิจัยโดยทั่ว ๆ ไป หรืออาจจะแตกต่างกันบ้าง เช่น ลักษณะของความเข้มข้นในแง่ของทฤษฎีหลักการเพื่อให้เกิดความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ลักษณะของปัญหาที่ต้องชี้ชัดเจาะจงหรือเฉพาะเรื่อง เฉพาะสมรรถภาพ ซึ่งไม่กว้างจนเกินไปเป็นปัญหาด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวเท่านั้น ดังนั้นการแก้ปัญหาของครูผู้สอนครั้งนี้จะต้องเลือกแก้ปัญหาที่สำคัญ ที่เป็นพื้นฐานนำไปสู่การเรียนรู้เรื่องอื่น ๆ ก่อนแล้วจึงจะไปแก้ปัญหาอื่นต่อ ๆ ไป ผลสำเร็จที่ได้จากการแก้ปัญหาแต่ละครั้ง ครูผู้สอนจะต้องนำข้อมูล (ผลสัมฤทธิ์ พฤติกรรมด้านต่าง ๆ พัฒนาการด้านต่าง ๆ หรือเจตคติ) มาสรุปผลและเสนอผลที่ได้จากการแก้ปัญหาทุกครั้งเสมอไป วิธีการนำเสนอมีหลายวิธี อาจแนะนำเสนอในรูปของการจัดนิทรรศการหรือการนำเสนอในที่ประชุมครูหรือการเขียนรายงาน ซึ่งครูผู้สอนจะต้องเลือกวิธีการนำเสนอให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของตนเองเป็นหลัก สำหรับวิธีการนำเสนอที่นิยม คือ การนำเสนอด้วยวิธีการเขียนรายงานเพราะการเขียนรายงานจะเป็นร่องรอย (หลักฐาน) การทำงานหรือการพัฒนาผู้เรียน ที่สามารถจัดเก็บและตรวจสอบได้ดีและเหมาะสมในยุคปัจจุบัน วิธีการเขียนรายงานสรุปได้ 2 วิธี คือ วิธีการเขียนรายงานแบบไม่เป็นทางการกับวิธีการเขียนรายงานแบบเป็นทางการ (เป็นบท ฯ) สำหรับวิธีการเขียนแบบไม่เป็นทางการมีหลายรูปแบบ เช่น แบบการกำหนดหัวข้อให้เขียน เช่น 1) หัวข้อเรื่อง 2) ความเป็นมา 3) วัตถุประสงค์ 4) ประชากร 5) นวัตกรรม 6) ขั้นตอนการดำเนินงาน 7) สรุปผล และ 8) ข้อเสนอแนะ เป็นต้น หรืออีกรูปแบบหนึ่งเป็นการเขียนแบบเรียงความหรือความเรียงที่มีประเด็นสำคัญในการเขียน เช่น ทำไมจึงทำ มีปัญหาอะไร แก้ปัญหานั้นกับใคร แก้ปัญหานั้นอย่างไร ผลของการแก้ปัญหาแล้วเป็นอย่างไร เป็นต้น เกี่ยวกับการนำเสนอผลการวิจัยแบบหน้าเดียว โดยไม่คำนึงที่มาที่ไปของการวิจัยว่าได้มาอย่างไรและได้ผลการวิจัยมาถนัดหลายเรื่องโดยใช้เวลาไม่นาน ลักษณะการกระทำเช่นนี้จัดได้ว่าผิดจรรยาบรรณของนักวิจัย แต่การวิจัยหน้าเดียว คือ มีกระบวนการวิจัยที่พัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรมที่สามารถตรวจสอบได้ เช่นเดียวกับ การวิจัยหลายหน้า (เป็นบท ฯ)

การวิจัยในชั้นเรียนกับการประเมินภายนอก สรุปได้ดังนี้ ครูผู้สอนถ้าได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ (การแก้ปัญหา/การพัฒนา) ให้กับผู้เรียนด้วยกระบวนการวิจัยจัดได้ว่าเป็นบุคคลที่สามารถพัฒนางานทุกอย่างไปพร้อม ๆ กันในเวลาเดียวกัน คือ 1) การพัฒนาคน คือครูผู้สอนได้พัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ การที่ผู้วิจัยจะพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพนั้น ผู้วิจัยจะต้องมีการคัดเลือก รูปแบบ เทคนิค วิธีการ สื่อ อุปกรณ์ หรือเครื่องมือ (นวัตกรรม) ที่เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน คือผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลักว่า ผู้เรียนลักษณะใดจะต้องใช้วิธีการใดและวิธีการดังกล่าวจะต้องเป็นวิธีการที่มีความน่าเชื่อถือ สามารถตรวจสอบได้และในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคน (ผู้เรียน) ในลักษณะเช่นนี้ ครูผู้สอนมีเป้าหมายเพื่อมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้ไปสู่ความสำเร็จ เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ (ด้านสติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม) ตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดจัดไว้ว่า เป็นการจัดกิจกรรมที่ชี้ให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child centered) โดยใช้กระบวนการวิจัย 2) การพัฒนาคน คือลักษณะการทำงานด้วยกระบวนการวิจัยจะเป็นการฝึกลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมการทำงานของครู โดยจะต้องเป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา ไม่หยุดนิ่ง (Dynamic) มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง (Improvement) วิธีการทำงานอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา (Continuous) จะทำให้เป็นบุคคลทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเรียกว่า เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Personal of learning) เนื่องจากจะต้องมีการสืบค้น ค้นหา ศึกษา เติมเต็มให้กับตนเองในส่วนที่ขาดหรือบกพร่องอยู่ โดยมุ่งความสำเร็จงาน การจัดการเรียนรู้เป็นหลัก ทำให้วิชาชีพครูได้รับการยอมรับนับถือในสังคมว่าเป็นอาชีพที่น่าเชื่อถือ เป็นวิชาชีพชั้นสูงตลอดไป 3) การพัฒนางาน คือภารกิจหลักของครูผู้สอนคือการพัฒนาการสอน พัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนว่าวิธีการหรือรูปแบบใด เป็นวิธีการรูปแบบที่เหมาะสม สอดคล้อง ดี หรือใช้ได้ และกิจกรรมลักษณะใดที่ผู้เรียนชอบหรือต้องการ (จิตวิทยาพัฒนาการ) และการจัดกิจกรรมอย่างไร ที่จะทำให้เป็นลำดับขั้นของการเรียนรู้ จากสิ่งง่ายไปหาสิ่งที่ยากหรือจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ไปหาสิ่งที่อยู่ไกลตัว หรือจากสิ่งที่ไม่รู้ ไปหาสิ่งที่รู้ (จิตวิทยาพัฒนาการ) คือ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขโดยครูผู้สอนต้องมีการคิดค้น กิจกรรมหรือการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยมีการปรับเนื้อหาหรือปรับกิจกรรมหรือปรับวิธีการวัดและประเมินผลหรือปรับสื่อ อุปกรณ์ กล่าวคือครูผู้สอนได้มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น และความพร้อมของโรงเรียน ห้าที่สุดก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในวงการศึกษา ไม่ว่าจะป็นนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่ปรากฏอยู่ในขณะมีมาจกกระบวนการวิจัยทั้งสิ้น กล่าวโดยสรุปได้ว่าครูผู้สอนคนใด ถ้าใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ครูผู้สอนท่านนั้นย่อมเป็นบุคคลที่ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้อันเป็นคนที่ทันสมัย ทันโลก ทันเหตุการณ์ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงพร้อมที่จะรับการตรวจสอบหรือประเมินจากบุคคลภายนอกและหรือองค์กรภายนอก ได้อย่างมั่นใจ

ข้อบกพร่องที่พบ “การเขียนรายงานวิจัยในชั้นเรียน” สรุปได้ดังนี้ รายงานวิจัยแบบเป็นทางการหรือเต็มรูปแบบ (5 บท) มีข้อสังเกตที่เป็นข้อบกพร่องในการเขียนรายงานในเรื่องต่อไปนี้ 1) การนำเสนอบทที่หรือบทนำขาดการชี้แจงถึงปัญหาที่ชัดเจน เช่น ขาดการอ้างอิงหรือขาดการนำเสนอข้อมูลที่เป็นปัญหาพร้อมถึงความสำคัญว่าสำคัญอย่างไร 2) ขนาดของตัวอักษรในเล่ม มีขนาดแตกต่างกันคนละรูปแบบ เช่น หน้าบ้างบางบ้าง เป็นต้น 3) การย่อหน้า จักระยะไม่เท่ากัน มีตัวเลขกำกับบ้าง บางครั้งไม่มีตัวเลขกำกับและการใช้ตัวเลขไม่เป็นระบบ เป็นต้น 4) การอ้างอิง เมื่อคัดลอกข้อความมาจากเอกสารเล่มอื่นแต่ไม่มีการอ้างอิงที่มา มีการอ้างอิงในเนื้อหาแต่ขาดการนำเสนอในบรรณานุกรม การใช้ภาษาในการอ้างอิงไม่ถูกต้อง เป็นต้น 5) ขาดการสรุปแนวคิดของผู้เขียน หมายความว่า เมื่อไปศึกษามาแล้ว ผู้เขียนได้อะไรหรือนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้อย่างไร 6) การนำเสนอในบทที่ 2 ขาดการจัดหมู่ก่อนนำเสนอ เช่น ความหมาย ความสำคัญ / ประโยชน์ ขั้นตอนการสร้าง เป็นต้น แนวทางแก้ไขที่ดีและเป็นไปได้ คือ 1) การได้ศึกษาหรืออ่านหรือได้ดูตัวอย่างผลงานวิจัยที่มีคุณภาพให้มากที่สุด 2) การขอคำปรึกษาผู้รู้ (Expert) ทางด้านเนื้อหา (Content) หรือวิชาการด้านการวิจัย ด้านการวัดผลและประเมินผล เป็นต้น 3) การเรียนรู้จากการกระทำด้วยตนเอง โดยทำให้เกิดการเรียนรู้จริงที่เกิดจากการลงมือกระทำ

สมพิศ สุภพงษ์ (2548 : คำนำ) ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้นำเสนอแนวคิดไว้ในเอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การวิจัยปฏิบัติการแก้ปัญหาในชั้นเรียน / ในโรงเรียน รวมทั้งการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2548 ณ ห้องประชุม สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพระนครศรีอยุธยา สรุปได้ดังนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ระบุสาระสำคัญไว้ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ และมาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษานั้น จากสาระสำคัญที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการนำกระบวนการวิจัยมาพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ จึงดำเนินการจัดทำโครงการจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

พระนครศรีอยุธยา เขต 2 ในปีงบประมาณ 2548 โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งกิจกรรมหนึ่งที่ระบุไว้ในโครงการคือ การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนและโรงเรียน รวมทั้งการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการนำกระบวนการวิจัยไปพัฒนากระบวนการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนและกระบวนการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จึงได้จัดทำเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการวิจัยปฏิบัติการแก้ปัญหาในชั้นเรียน/โรงเรียนรวมทั้งการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นเอกสารในการศึกษาค้นคว้า และฝึกปฏิบัติดังกล่าว

สรุปได้ว่า ผู้บริหารการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 มองเห็นถึงความสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการสนับสนุนส่งเสริมตลอดจนแนะนำ กำกับดูแล นิเทศติดตามให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนได้จัดทำวิจัยในชั้นเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุปแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพประกอบต่อไปนี้

หน่วยงาน / นักวิชาการ แนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	กระทรวงศึกษาธิการ (โรงเรียนนิติบุคคล)								
	กรมวิชาการ	กองวิจัย	งานมีบทบาทและพัฒนามาตรฐานการศึกษา	ส.ป.ช.	พิธีชัย ญาณศิริ	รุ่ง แก้วแดง	คำทมนาน กนกโค	สันฤทธิ์ กางพั่ง	รวม
1. ขั้นกำหนดความต้องการการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	✓	✓	✓	✓			✓		5
2. ขั้นวางแผนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		8
3. ขั้นปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
4. ขั้นนิเทศ ติดตาม กำกับดูแลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	✓		✓			✓	✓		4
5. ขั้นสรุปผลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
6. ขั้นเผยแพร่การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา		✓		✓	✓	✓	✓		5

ภาพประกอบ 7 แสดงการสรุปและสังเคราะห์แนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากตารางสรุปและสังเคราะห์แนวทางการปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสอบถามความต้องการและการพัฒนาแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงได้ลำดับการดำเนินกิจกรรมไว้ 6 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นกำหนดความต้องการการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. ขั้นวางแผนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. ขั้นปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. ขั้นนิเทศ ติดตาม กำกับดูแลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. ขั้นสรุปผลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
6. ขั้นเผยแพร่การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากแนวทาง 6 ขั้นตอน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีความใกล้เคียงกันหรือมีความแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย นำมาจัดให้เป็นหมวดหมู่ที่เหมาะสมกับขั้นตอนแต่ละขั้นตอนตามกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ซึ่งได้แนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนกำหนดความต้องการการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.1 ศึกษาปัญหาและ/หรือความต้องการเกี่ยวกับผลของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การประชุมกลุ่มย่อย การวิจัยเชิงสำรวจ การตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายงานการประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นต้น

1.2 ร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และ/หรือความต้องการเกี่ยวกับผลของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ที่เหมาะสม เช่น แผนผังก้างปลา การระดมความคิด เป็นต้น

1.3 จัดลำดับความสำคัญของปัญหาหรือความต้องการเกี่ยวกับผลของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้วยการใช้นิยามเมตริกซ์ (Priority matrix) แสดงลำดับก่อนหลัง ร่วมกับการประชุมกลุ่มย่อยแบบ Focus group ในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เป็นปัญหา

2. ขั้นตอนวางแผนการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.1 กำหนดนโยบาย กลยุทธ์ พันธกิจ เป้าหมายในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในทุกระดับช่วงชั้นที่สนองตอบต่อเป้าหมาย

2.2 วางแผนการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งด้านปริมาณและด้านคุณภาพ

2.3 ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการถ่ายทอดความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.4 กำหนดความรับผิดชอบให้บุคลากรทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละประเด็นหรือกำหนดจุดพัฒนาโดยใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.5 จัดให้มีบรรยากาศที่เกื้อกูลต่อการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่น จัดทำและศึกษารวบรวมข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา จัดแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ จัดตั้งงบประมาณหรือจัดหาแหล่งเงินทุน วัสดุอุปกรณ์ที่สนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดทำปฏิทินปฏิบัติการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หรือกำหนดระยะเวลาในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาคู่ความเหมาะสม

3. ชั้นปฏิบัติการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.1 สร้างกรอบแนวคิดและออกแบบ ทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมุ่งเน้นไปที่การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) ที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญคือการนำผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนางานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3.2 ทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และเหมาะสมกับระดับช่วงชั้นการศึกษาของผู้เรียน โดยทำวิจัยแบบง่าย (วิจัยหน้าเดียว) หรือการทำวิจัยขนาดเล็กที่ใช้กระบวนการ เชิงระบบเป็นวิทยาศาสตร์และมีความเชื่อถือได้

3.3 ทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยมีการประสานความร่วมมือกันระหว่างคณะครูทุกคนในสถานศึกษาระหว่างบุคคลอื่น และ/หรือระหว่างหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

3.4 ทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่อันเป็นฐานทางปัญญา เพื่อใช้ผลการวิจัยเป็นฐานของการตัดสินใจ และวางแผนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างรวดเร็วฉับพลันทันทีโดยคำนึงถึงความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.5 ทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ควบคู่และสอดคล้องกับการปฏิบัติงานตามปกติของครู เพื่อเป็นการพัฒนางานสู่ครูมืออาชีพ และเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการปฏิบัติราชการ

3.6 ผลิตงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับทั้งในด้านปริมาณและด้านคุณภาพภายใต้หลักจรรยาบรรณจริยธรรมการวิจัยและเคารพสิทธิอันชอบธรรมของบุคคล

4. ชั้นนิเทศ ติดตาม กำกับดูแล การทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.1 แต่งตั้งให้มีคณะทำงานหรือกลุ่มบุคคลเพื่อนิเทศ กำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำ และสรุปผลการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.2 จัดทำเครื่องมือ แบบการนิเทศ ติดตาม กำกับดูแล การทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตลอดปีที่เกิดจากความต้องการของบุคลากรในสถานศึกษา

4.3 ใช้กิจกรรมการนิเทศภายในเป็นเทคนิคและวิธีการในการสนับสนุนและติดตามการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ การจับคู่กันเอง

4.4 แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างความเข้าใจกับเพื่อร่วมงานและบุคคลอื่นเกี่ยวกับงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ทำด้วยการประชุมกลุ่มย่อย

5. ชั้นสรุปผลการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5.1 ศึกษาความเป็นไปได้ของการทำวิจัย ประเมินผลระหว่างดำเนินการ และเมื่อ

สิ้นสุดการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการสะท้อนผลของผู้ปฏิบัติในด้านต่าง ๆ อย่าง เป็นหลักวิชาการ คือ ปัจจัยที่เป็นตัวป้อน กระบวนการ และผลผลิต

5.2 ปรับปรุงงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุก ๆ ระยะเวลาโดยผู้เชี่ยวชาญหรือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตามขั้นตอนจากกรอบความคิดของงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้

5.3. สรุปประสิทธิผลในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ จากครูผู้สอนที่มีผลงานดีเด่น อาทิเช่น ทรูดีเด่น ครูแห่งชาติ เป็นต้นแล้ว นำเสนอผลและนำผลการวิจัยไปใช้

6. ชิ้นเผยแพร่งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

6.1 จัดทำเอกสารรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นรูปเล่มหรือ บันทึกลงเป็นแผ่นเก็บข้อมูลเพื่อสะดวกต่อการเก็บรักษาและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อไป สำหรับสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6.2 แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในระดับโรงเรียนเพื่อการประสานงานขอความร่วมมือหรือ สร้างเครือข่ายในการเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่ สถานศึกษา บุคคล ครอบครัว สื่อมวลชน และองค์กรหน่วยงานอื่น ๆ

6.3 เผยแพร่งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องทั่วถึง โดยใช้ข้อมูลที่ เกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการหรือรูปแบบที่เหมาะสมตามโอกาสต่าง ๆ

6.4 ยกย่องเชิดชูเกียรติให้ขวัญกำลังใจสำหรับผู้มีผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในโอกาสต่าง ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกำกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา มีผู้สนใจและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทำการศึกษาไว้ ซึ่งมีผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นสภาพปัจจุบัน และปัญหา ของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยได้สรุปและนำเสนอดังต่อไปนี้

งานวิจัยในประเทศ

พิรวัฒน์ วงษ์พรม (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยสภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สรุปได้ว่าครู ในโรงเรียนประถมศึกษามีการแก้ปัญหาในชั้นเรียนโดยวิธีการทำวิจัยร้อยละ 38.90 และเรื่องที่ทำ การวิจัยส่วนมากเป็นหัวข้อเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยส่วนมากกำหนดปัญหา จากประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนและให้ความสำคัญต่อการวางแผนในการเก็บรวบรวม ข้อมูล รูปแบบการทำวิจัยที่นิยมใช้คือการวิจัยเชิงสำรวจ แหล่งวิชาการที่ใช้ศึกษา คือ ตำรา

เอกสาร วารสาร ผู้ให้คำปรึกษาในการทำวิจัยคือเพื่อนครู เครื่องมือที่ใช้มากคือแบบสังเกตและแบบบันทึกที่สร้างโดยผู้วิจัยเอง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียน ค่าสถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ งบประมาณที่ใช้ คือ งบประมาณส่วนตัว ช่วงเวลาที่ใช้ทำวิจัยคือเวลาว่างจากการสอน ผลการวิจัยที่นำไปใช้แก้ปัญหาได้ในระดับพอใช้ ผลการวิจัยมีการเผยแพร่บ้าง ปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาด้านงบประมาณและเวลาในการทำวิจัยเป็นปัญหาในระดับมาก ครูมีความต้องการความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ในระดับมาก โดยต้องการให้มีแหล่งความรู้ในระดับอำเภอที่รวบรวมเอกสารคำราเกี่ยวกับการวิจัยในระดับมากที่สุด และมีรายงานที่มีลักษณะสมบูรณ์น้อยมาก การเผยแพร่และการนำวิจัยไปใช้ส่วนใหญ่เผยแพร่ในโรงเรียน โดยการนำเสนอต่อผู้บริหารและแจกครูในโรงเรียน และผู้บริหารได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการเสนอและปรับปรุงในโรงเรียน

ลัสดา กองคำ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยสภาพการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา สรุปได้ว่าโรงเรียนส่วนมากมีนโยบายส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ครูส่วนมากมีการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการวิจัยจากการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยและผู้บริหารให้การสนับสนุนในการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยการให้ขวัญและกำลังใจ ปัญหาที่ครูส่วนมากพบเกี่ยวกับนักเรียนในชั้นเรียน คือ การพัฒนาการเรียนการสอน ปัญหาที่ครูหาการวิจัยในชั้นเรียนส่วนมาก คือ ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนและเทคนิคการสอน วิธีการที่ครูใช้ในการวิจัยในชั้นเรียนส่วนมาก คือ วิธีการวิจัยเชิงทดลอง เมื่อครูพบปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียนจะปรึกษาผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ ครูส่วนมากใช้ทุนส่วนตัวในการทำวิจัยและโรงเรียนส่วนมากมีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำวิจัยให้แก่ครูและแหล่งข้อมูลที่ครูศึกษาเพื่อทำการวิจัยนั้นส่วนมากศึกษาจากตำราทางวิชาการ เอกสาร วารสารที่เกี่ยวข้อง ปัญหาและความต้องการพบคือเรื่องการค้าเนินการวิจัยและวัสดุอุปกรณ์พร้อมทั้งแหล่งข้อมูล คำหรับความต้องการทำการวิจัยในโรงเรียนมีความต้องการมาก โดยเฉพาะเรื่องการค้าเนินการวิจัยงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งข้อมูลสำหรับทำการวิจัย ผู้บริหารมีบทบาทต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนในระดับปานกลางโดยที่ส่งเสริมมากที่สุด คือ การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านที่ส่งเสริมน้อยที่สุด คือ การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน

วิไลวรรณ สมบูรณ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยปัญหาและความต้องการการวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนมีปัญหาในเรื่องของความสามารถในการสร้าง และพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ

รวบรวมข้อมูล ครูไม่มีความรู้ในด้านวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลและขาดทักษะในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย พบปัญหาในด้านการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ขาดบุคลากรที่จะให้คำปรึกษาในด้านการวิเคราะห์ข้อมูล การตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและการสร้างเครื่องมือในการทำวิจัยในชั้นเรียน และปัญหาที่พบบ่อย คือ การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน

กรองทิพย์ เกตุแก้วและคณะ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร สรุปได้ว่า สภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ครูผู้สอนที่ไม่เคยทำวิจัยในชั้นเรียนมีวิธีการแก้ปัญหาในการพัฒนาการเรียนการสอนโดยแก้ปัญหาตามสถานการณ์ที่พบ ปัญหาที่นำมาทำวิจัยเป็นปัญหาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยการเลือกจากหัวข้อที่เป็นประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนประจำวัน ใช้แหล่งวิทยาการศึกษาจากตำราทางวิชาการ เอกสาร วารสารในสาขาที่เกี่ยวข้อง ใช้วิธีการสำรวจวิเคราะห์ และศึกษาจากการใช้แบบทดสอบ และแบบสอบถาม โดยสร้างเครื่องมือจากความรู้ความสามารถของครูผู้สอน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้เขียนรายงานผลการวิจัยเมื่อทำการวิจัยเสร็จสิ้น ด้านการสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนได้ส่งเสริมให้ครูผู้สอนทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน อบรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนส่วนใหญ่ปรึกษาเพื่อนครูที่มีความรู้ความสามารถเพื่อแก้ปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูทำวิจัยในชั้นเรียนโดยใช้งบประมาณจากทุนส่วนตัว โรงเรียนจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวก และสนับสนุนให้ครูผู้สอนเข้ารับการฝึกอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้นำผลการวิจัยในชั้นเรียนที่ได้ทำขึ้นไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาในชั้นเรียน โดยตรง ผลการวิจัยสามารถแก้ปัญหาได้ ผลการวิจัยส่วนใหญ่ครูผู้สอนไม่ได้เผยแพร่ ในส่วนที่เผยแพร่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สนใจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาและพัฒนางานที่รับผิดชอบให้ดียิ่งขึ้น การเผยแพร่ผลงานส่วนใหญ่อยู่ในรูปเอกสารและเสนอในที่ประชุมทางวิชาการ ปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนมีปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียนในภาพรวมระดับปานกลาง มีปัญหามาก คือ ขาดงบประมาณและแหล่งข้อมูล มีความต้องการด้านความรู้และทักษะเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน ยกเว้นการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนประกอบการพิจารณาความดีความชอบ การเปรียบเทียบปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนจำแนกตามวุฒิการศึกษาของครูผู้สอนพบว่าครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกัน

ชาญบุทช์ นาเจริญ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและความต้องการในการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า มีปัญหาด้านความรู้และทักษะในการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน มีความต้องการงบประมาณสนับสนุน การให้ขวัญและกำลังใจและการให้คำปรึกษาในการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน แต่มีความต้องการน้อยในการกำหนดให้งานวิจัยในชั้นเรียนเป็นมาตรฐานวิชาชีพครู

อัมพร ภาระพันธ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบึงโขงหลง พบว่าความต้องการความสำเร็จในการทำงาน เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลที่สำคัญมากที่สุด และวิธีแนวทางส่งเสริม สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน การสร้างขวัญกำลังใจ ยกย่องชมเชยครูผู้มีส่วนงานวิจัย การเปิดโอกาสให้ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพรองลงมาตามลำดับ

วิสรุต สมบุญมีและคณะ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนตามทฤษฎีของครูผู้สอนและผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่าปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนตามทฤษฎีของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนตามทฤษฎีของครูผู้สอน และผู้บริหาร โรงเรียนในภาพรวมมีปัญหาแตกต่างกัน การทำวิจัยในชั้นเรียนตามทฤษฎีของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ในภาพรวม ด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และด้านการส่งเสริมสนับสนุนมีปัญหาแตกต่างกัน และครูในโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียนมากกว่าครูในโรงเรียนขนาดใหญ่

นันทวัน สวัสดิ์ภูมิ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเส้นทางการพัฒนาครุฑนักวิจัย : การวิจัยรายกรณีของครุฑดีเด่นระดับประถมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเส้นทางการพัฒนาครุฑนักวิจัย พบว่าเส้นทางการพัฒนาครุฑนักวิจัยเริ่มจากคุณลักษณะส่วนตัวที่เป็นคนชอบใฝ่หาความรู้ ช่างคิด ชอบอ่าน ชอบเขียนและนักธรรมชาติ ลักษณะดังกล่าวพัฒนาด้วยการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานในลักษณะของการสังเกต วิเคราะห์สังเคราะห์ และสังสมประสบการณ์ชีวิต และการทำงานอย่างบูรณาการในหน้าที่ ครูที่รักเด็กและปรารถนาจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กจะส่งผลให้เกิดกระบวนการพัฒนาสู่การเป็นครุฑนักวิจัย ที่ใช้รูปแบบของการวิจัยที่เป็นการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร ศึกษารายกรณี การวิจัยพัฒนา

ประภัสสร วงษ์ดี (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย กระบวนการและการใช้ผลการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครุฑนักวิจัยในโรงเรียนประถมศึกษา ด้วยวิธีการศึกษาเชิงสำรวจ และรายกรณี พบว่ากระบวนการวิจัยของครุฑนักวิจัย เริ่มจากปัญหาการจัดการเรียนการสอนและการขาดความพร้อมของนักเรียน ครุฑนักวิจัยจะเลือกปัญหาที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ในการทำการสอน และ

เป็นเรื่องที่ตนเองมีความถนัดโดยหัวข้อที่ศึกษาเป็นเรื่องที่พัฒนาการเรียนวิธีการสอน และสื่อการสอน การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การศึกษาเฉพาะกรณี การปรับพฤติกรรมนักเรียน การสร้างหลักสูตรท้องถิ่น เครื่องมือในการวิจัยส่วนใหญ่ครูเป็นผู้สร้างขึ้นโดยมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนในชั้นเรียนของตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาด้วยสถิติบรรยาย ครูได้มีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนทั้งในด้านการพัฒนาวิธีสอนและสื่อพัฒนานักเรียน การพัฒนาการปฏิบัติงานในวิชาชีพครู

เนตรชนก วงษ์ลิขิตเลิศ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาผลการใช้กระบวนการทำการวิจัยในชั้นเรียน โดยวิธีการร่วมมือของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นของกลุ่มโรงเรียนในเครือสารสาสน์ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน พบว่าผลการใช้กระบวนการทำการวิจัยในชั้นเรียนโดยใช้วิธีการร่วมมือทำให้ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษทำการวิจัยในชั้นเรียนได้ ดังนี้ ด้านปริมาณมีรายงานการวิจัยในชั้นเรียนที่เสร็จสมบูรณ์ จำนวนคิดเป็นร้อยละ 100 ด้านคุณภาพรายงานการทำวิจัยมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมากร้อยละ 7.69 ระดับดีร้อยละ 38.46 และระดับปานกลางร้อยละ 53.84 ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษต่อกระบวนการทำการวิจัยในชั้นเรียนโดยวิธีการร่วมมือมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษมีความคิดเห็นต่อการทำการวิจัยในชั้นเรียนก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ใช้การสังเกต (Observe) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตการกระทำ วิธีการกระทำ อิทธิพลเกี่ยวเนื่องกับการกระทำอื่นและผลการกระทำตามเนื้อหาที่จะต้องปฏิบัติ และผลของการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ มีการบันทึกการปฏิบัติงานไว้เป็นหลักฐาน ดังนั้นการสังเกตเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการวิจัยในชั้นเรียนที่ใช้ควบคู่กับการปฏิบัติจริง การสะท้อนผล (Reflect) เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่นำผลจากการปฏิบัติและการสังเกตมารวบรวมวิเคราะห์ผลดี ผลเสีย สรุปผล สะท้อนข้อมูลย้อนกลับไปสู่การวางแผนดำเนินงานครั้งต่อไป

ปราโมทย์ สันติโรจนกุลและคณะ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยสมรรถภาพครูนักวิจัยตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย พบว่าสมรรถภาพของครูนักวิจัยตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ประกอบด้วยด้านความรู้ความสามารถในระเบียบวิธีวิจัยและการดำเนินการวิจัย ด้านทักษะในด้านการเรียนการสอน ด้านทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ และด้านความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อความรู้ ด้านจรรยาบรรณนักวิจัย ด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมของครู การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสมรรถภาพครูนักวิจัยของ

ครูผู้สอนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน และกลุ่มประสบการณ์ที่สอน พบว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นต่อสมรรถภาพครูนักวิจัยสูงกว่าครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขนาดกลาง ในด้านความรู้ความสามารถในระเบียบวิธีวิจัยและการดำเนินการวิจัยและครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขนาดกลางมีความคิดเห็นต่อสมรรถภาพครูนักวิจัยสูงกว่าครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ ในด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมของครู ครูที่ปฏิบัติการสอนในกลุ่มประสบการณ์ที่สอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถภาพครูนักวิจัยไม่แตกต่างกัน

บัญชา อึ้งสกุล (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผลต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียนทุกด้าน และในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิต่างกันปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน และมีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีบทบาทต่อการส่งเสริมการทำวิจัยในโรงเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จันทร์พิมพ์ วงศ์ประชารัตน์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนในทุกด้าน คือ การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัย ด้านการให้ความสำคัญและความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัย ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีบทบาทต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

บังอร หิรัญอร (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนต่อการวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนแกนนำระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้บริหารโรงเรียนแกนนำในภาพรวมเห็นด้วยกับการจัดงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนและมีเจตคติที่ดีต่อการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม และบุคลากรอำนวยความสะดวก ยกเว้นการปรับลดชั่วโมงการสอนเพื่อการวิจัยในชั้นเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

เฮนสัน (Henson. 1996 : 55-56) ได้กล่าวถึงระดับการเข้าร่วมโครงการวิจัยของครู ซึ่งครูมีบทบาทต่อการทำวิจัยต่างกันออกไปโดยแบ่งได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 เป็นระดับที่ครูเข้าร่วมช่วยการทำงานวิจัย (Teacher as a helper) โดยร่วมมือกับนักวิจัยอื่นและใช้ชั้นเรียนของตนเองทำการวิจัย บทบาทของครูในสถานภาพนี้เป็นแต่การรวบรวมข้อมูลให้แก่ักวิจัย

ระดับที่ 2 เป็นระดับที่ครูเข้าร่วมการดำเนินการวิจัยด้วย แต่มีสภาพเสมือนผู้ช่วยวิจัยหรือนักวิจัยใหม่ (Teacher as a junior researcher) มีบทบาทเป็นผู้รวบรวมข้อมูล จัดหาแหล่งความรู้ แนะนำกระบวนการเก็บข้อมูล และออกความเห็นบ้างบางส่วน เพื่อเสนอแนะการดำเนินการวิจัย

ระดับที่ 3 เป็นระดับที่ครูเป็นผู้ร่วมโครงการวิจัยเต็มรูปแบบ (Teacher as a researcher) โดยครูเข้าร่วมโครงการวิจัยตั้งแต่เริ่มคิดค้นปัญหาการวิจัย ออกแบบการวิจัย ให้ข้อมูลในชั้นเรียนจนถึงใช้ผลงานวิจัย ในระดับที่ครูมีฐานะเท่าเทียมกับนักวิจัยอื่นในโครงการ

สเตฟฟี (Steffy. 1998 : 59-03 A) ได้วิจัยเรื่อง การจดบันทึกถึงความเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขนาดกลาง : กรณีศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการ(Action research) ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงในห้องเรียนสามารถเกิดขึ้นได้โดยนักเรียนผู้ซึ่งต้องการช่วยให้เกิดการกระบวนการฟื้นฟู / ปฏิวัติ จะเป็นผู้แจ้งหรือรายงานให้ทราบความเปลี่ยนแปลงในเรื่องการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในหลักสูตร/ วิชาเรียนหลักทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนสามารถทำให้นักเรียนเกิดความสุขสนุกสนานในระหว่างกระบวนการเรียนรู้ แม้ว่าผลการวิจัยที่ได้นี้จะไม่สามารถจะพิสูจน์ว่าเป็นจริงโดยทั่วไปได้ มีความคิดหลายอย่างที่แสดงให้เห็นว่ามีความเป็นไปได้สูงว่าจะเกิดผลในแง่ที่ว่าจำนวนนักเรียนที่เรียนวิทยาศาสตร์ที่เพิ่มขึ้นที่จะกลายเป็นักเรียนที่มีอาชีพที่จะนำความคิดที่ได้จากการเรียนการสอนนี้ปรับเข้าไปใช้ในสถานการณ์การสอนในห้องที่ของตนในอนาคต

แดเนียลส์ (Daniels. 1998 : 59-07 A) ได้วิจัยเรื่อง การใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูฝึกสอนการจัดการกับพฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้ฝึกสอนเกิดความชำนาญในวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีความแตกต่างเพียงเล็กน้อยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ได้แสดงให้เห็นว่ามีความเปลี่ยนแปลงทางบวกเกิดขึ้นในแง่ทัศนคติต่อโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นด้วยว่าครูฝึกสอนได้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองในฐานะที่เป็นผู้จัดการและเป็นผู้ที่ควบคุมพฤติกรรมในชั้นเรียนและผู้คิดหาวิธีแก้ปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยใช้เทคนิคการจัดการกับพฤติกรรมที่ผ่านไปได้อย่างดี การใช้กรณีศึกษาที่เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้เป็นการประเมินผลโครงการส่งผลให้ครูฝึกสอนเกิดทักษะเพิ่มขึ้นในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ประโยชน์สูงสุดจะเกิดขึ้นเมื่อ โปรแกรมการศึกษาของครูตระหนักเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์จากการฝึกครูฝึกสอนให้เป็นนักวิจัยในชั้นเรียน

โซฟเฟิล (Schauffele. 2001 : 62-05 A) ได้วิจัยเรื่อง การใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อปรับปรุงให้การเรียนการสอนแบบดำเนินไปด้วยดีในชั้นเรียน ในเขตเมืองที่มีการเรียนแบบ ABC/GED ผลการวิจัยพบว่าความไม่พึงพอใจของนักเรียนซึ่งก่อให้เกิดการขัดจังหวะ

ในช่วงการสอน อาจต้องสืบย้อนไปดูถึงประเด็นแรงกระตุ้นทางใจต่าง ๆ เช่น ในความเข้าใจเรื่อง บุคคลนั้นคือใคร และบุคคลนั้นกำลังจะไปไหนจะทำให้เข้าใจ ไม่เพียงแต่เรื่องความพึงพอใจตามที่ มาสโลว์ (Maslow) เรียกว่าเป็นความจำเป็นหรือต้องการให้เห็นถึงพลังอำนาจ (Proponent needs) ซึ่งจัดเป็นความต้องการเฉพาะที่วัยรุ่นต้องการแต่ยังไม่เข้าใจถึงเป้าหมายที่สมเหตุสมผลและ เหมาะสมและจะก่อให้เกิดแรงกระตุ้นทางใจในภายหลังได้

เฮร์นันเดซ - ทูทอป (Hernandez - Tutop, 2001 : 62 – 04 A) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนา ในงานอาชีพ : การดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงการสอนในชั้นเรียนผลการวิจัยพบว่า ครูทั้ง 9 คนได้ผลลัพธ์จากการสอนในทางที่ดีขึ้น จากผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่าตัวแทนในการ ทำให้เกิดการดำเนินงานกระบวนการวิจัยผ่านไปได้อย่างดีคือ ผู้บริหาร ครูใหญ่ เพื่อนร่วมงาน นักเรียนและแรงกระตุ้นทางใจครู 9 คน ได้กล่าวถึงความยุ่งยากที่ทำให้การวิจัยครั้งนี้ล่าช้าลงครู ดังกล่าวได้ระบุถึง ข้อจำกัดด้านเวลาว่าไม่ค่อยมีเวลา เมื่อถ้าไม่มีแรง ไม่ได้รับการสนับสนุนจาก เพื่อนร่วมงาน ครูใหญ่ หรือผู้บริหารอื่น ๆ หรือรู้สึกว่ามีงานเยอะมากเกินไปและไม่มีพื้นที่ซึ่งเป็น ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการปัจจัย 3 ประการที่พบว่า สำคัญต่อการสอนในชั้นเรียนมีดังนี้คือ การตระหนักถึงวิธีการสอนความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมใน วิทยาลัยและความรู้สึกถึงความประสิทธิผลของครู ข้อมูลการสำรวจให้เห็นว่า ผลการเรียนของ นักเรียนดีมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม อันสืบเนื่องมาจากการปรับปรุงวิธีการสอน ผลการวิจัยแสดงให้เห็น ว่า งานวิจัยครั้งนี้จะช่วยเพิ่มบรรณกรรมการปฏิรูปโรงเรียนด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการว่าเป็นพิธีการ พัฒนางานอาชีพ ที่จะสามารถทำให้การสอนในชั้นเรียนมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ซีริส (Siris, 2001 : 62-02 A) ได้วิจัยเรื่อง การใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการในการลดปริมาณ การรังแก และทำให้เพื่อนกลายเป็นเหยื่อถูกรังแกในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อครูใช้เวลาสร้าง ความสัมพันธ์ส่วนตัวกับเด็กที่ถูกรังแกคนหนึ่ง เมื่อครูเปิดโอกาสให้เด็กมีโอกาสแสดงออกหรือมี ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในชั้นเรียน ครูชี้แนะให้เห็นถึงพรสวรรค์ของเด็กนักเรียนและเปิดโอกาสให้ เด็กได้มีโอกาสในการตัดสินใจเพิ่มมากขึ้น ผลการวิจัยพบว่าเกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ ต่อชีวิตในโรงเรียนของเด็ก กลายเป็นเด็กที่มีความสุขมากกว่าเดิม มีส่วนร่วมในการทำงานและ ร่วมกิจกรรมทางสังคมเพิ่มขึ้น มีส่วนร่วมในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นและมีแนวโน้มลดลง ในเรื่อง การเรียกร้องความสนใจในทางลบ และเด็กที่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมชั้นมากขึ้น ความ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติดังกล่าว เหตุการณ์การรังแกเพื่อนหรือทำให้เพื่อนตกเป็นเหยื่อ ถูกรังแกในชั้นเรียนของครูที่เข้าร่วมโครงการวิจัยลดลง เมื่อครูเริ่มที่จะชอบเด็กนักเรียนเหล่านี้ เพิ่มขึ้นเด็กนักเรียนคนอื่นจะทำความเช่นเดียวกัน เด็กนักเรียนทุกคนมีความตระหนักว่า พวกเขาไม่ ก่อให้เกิดพฤติกรรมทั้งทางบวกและทางลบของเพื่อนที่ถูกรังแก ผลจากการวิจัยพบว่า การวิจัย

เชิงพฤติกรรมของครูเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน และยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาอาชีพด้วย

เกรฟ (Graves. 2002 : 63-02 A) ได้วิจัยเรื่อง การระบุนหาทัศนคติของครูต่อการมีอำนาจของตนเอง ผ่านการสอบถามทางไกลจากศูนย์ปฏิบัติการในชั้นเรียนผลการวิจัย พบว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นสิ่งที่มีความหมายอย่างมากต่อความมุ่งมั่นในการพัฒนางานอาชีพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการช่วยให้ครูผู้สอนรู้สึกได้ว่า ตนเองสามารถสอนหรือทำงานสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Empowerment) ครูที่มีความรู้สึกดังกล่าวนี้จะมีความมุ่งมั่นที่จะก้าวหน้าในงานอาชีพของตน การศึกษาทางไกลจะช่วยให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่ผู้เรียนเอง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาในโปรแกรมหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตแสดงทัศนคติที่ดีต่องานวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการสื่อสารติดต่อทางไกลที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งจบโปรแกรมการเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมีความสำคัญ และมีความจำเป็นต่อการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนของครู และการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ถ้าได้มีการปฏิบัติที่ชัดเจนจริงจึงจะเกิดพลังร่วมระหว่างผู้เกี่ยวข้องอันที่จะส่งผลต่อการพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล ถึงแม้ปัจจุบันครูผู้สอนจะให้ความสนใจกับการทำวิจัยในชั้นเรียนหรือสถานศึกษาจะส่งเสริมให้ครูได้ทำวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น แต่ยังมีปัญหาอุปสรรค ข้อยกัณฑ์ในปัจจัยหลายด้าน อาทิเช่น ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านงบประมาณ ด้านอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก ไม่มีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำปรึกษาแนะนำผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทน้อยในการส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น จากปัญหาและอุปสรรคในภาพรวมหลายด้าน ๆ โดยเฉพาะบทบาทของผู้เกี่ยวข้องที่จะส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัยจึงทำให้การทำวิจัยในชั้นเรียนไม่บรรลุจุดมุ่งหมายเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงมีความตระหนักว่า การพัฒนาแนวทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษابรรลุตามเป้าหมายที่ทางราชการกำหนดไว้ต่อไป